

Afdeling Energie, lucht, klimaat en duurzame gebouwen**ENERGIEPREMIES – VERSLAG 2016**

Het verslag "Energiepremies 2016" geeft antwoorden op de belangrijkste vragen over het uitvoeringsprogramma 2016, de betrokken premies evenals de begroting en de implicaties ervan.

Versie juli 2017

Meer informatie

<http://www.environnement.brussels/>

Onderafdeling Promotie Duurzame
Gebouwen
Departement Energiepremies

ENERGIEPREMIES – VERSLAG 2016

VERSLAG ENERGIEPREMIES 2016: SYNTHESE

1. DE MAATREGEL VAN DE "ENERGIEPREMIES"

De energiepremies zijn een echt uitstalraam van een stimulerend en duurzaam energiebeleid. Ze zijn het instrument bij uitstek voor investeringshulp die de Brusselaars aanspoort en informeert om de beste keuzes te maken bij energierenovatie van gebouwen: om minder te verbruiken én om minder te betalen. De premies leveren dus een belangrijke bijdrage opdat het Gewest zijn geïntegreerde doelstellingen "Lucht-Klimaat-Energie" voor 2020, 2030 en 2050 kan realiseren.

Zowel voor renovatie als voor nieuwbouw geldt bovendien dat deze maatregel helpt om oplossingen te kiezen die vanuit energieoogpunt performanter – soms zelfs vernieuwender – zijn dan wat de markt spontaan aanbiedt. Hij speelt in die zin ook een voortrekkersrol om de Brusselse markt voor renovatie en constructie naar een hoger niveau te tillen.

De Energiepremies werden gelanceerd in 2004. Hun bekendheid en budget zijn jaar na jaar gestegen. In 2016 ging het om een beschikbaar jaarbudget van 21,6 miljoen euro. Hiervan werd 15,9 miljoen gebruikt voor de betaling van bijna 11.000 premies.

Van 2004 en 2011 werd deze maatregel beheerd door SIBELGA. Vandaag ligt de technische en administratieve begeleiding bij Leefmilieu Brussel.

Concreet steunt de maatregel "Energiepremies" op 3 pijlers:

- Een **uitvoeringsprogramma** dat elk jaar opnieuw de technische en financiële kenmerken van de premies bepaalt. Deze jaarlijkse herziening maakt het mogelijk de beste beschikbare technologieën op de markt in te schakelen;
- Een **budgettaire machtiging** die elk jaar het beschikbare budget voor deze maatregel bepaalt;
- Een **protocol van interministerieel akkoord** dat de procedure voor premie-uitbetaling versoepelt.

Daarnaast wordt sinds 2011 een **sociale benadering** toegepast: 3 inkomenscategorieën worden in overweging genomen voor de berekening van het bedrag van de toegekende premies, terwijl de woongelegenheden in de RVOHR-zone automatisch een verhoging krijgen.

2. DE RESULTATEN: NAAR WIE GAAN DE PREMIES, EN OM WAT TE DOEN?

Als we meer in detail naar de impact op de begroting voor 2016 kijken, zien we dat de toegekende premies:

- Vooral gingen naar **gezinnen**. Zij ontvingen bijna 9/10 van de premies, voor 61% van het totale bedrag; deze premies gingen voor 70% naar de bewoners van de panden;
- Vooral betrekking hadden op werken in de **woongelegenheden**: 98% van de toegekende premies, en 86% van de bedragen;
- Bijna allemaal te maken hadden met **renovatiewerken**: meer dan 99,5% van de premies, voor ruim 94% van het totale bedrag;
- In de eerste plaats bestemd waren voor de isolering van de gebouwen (69% van de bedragen), daarna voor energiezuinige systemen en apparatuur (verwarming en huishouding) en tot slot de investeringen in energie-efficiëntie.

Het systeem voor aanpassing van de premies volgens de inkomens heeft zijn rol correct gespeeld. De gezinnen met lagere inkomens genieten in het algemeen een grotere dekking van hun investering dan de andere.

De werkzaamheden in de bouw, gekoppeld aan de premies, komen overeen met een totaal van gefactureerde werken van minstens 93 miljoen euro: **de investering van 1 euro aan openbare middelen in deze maatregel draagt bij tot generering van meer dan 7 euro aan werken voor de bouwsector.**

INHOUD

VERSLAG ENERGIEPREMIES 2016: SYNTHESE	2
INHOUD	4
OVERZICHT FIGUREN	4
OVERZICHT TABELLEN	5
BEDOELING EN BESTAANSGROND VAN DIT DOCUMENT	7
INLEIDING: DE MAATREGEL "ENERGIEPREMIES"	8
DEEL I: ANALYSE VAN DE TOEGEKENDE PREMIES TIJDENS HET BEGROTINGSJAAR 2016	17
DEEL II: ANALYSE VAN HET AANTAL INGEDIENDE DOSSIERS VOOR 2016 EN VAN HET ADMINISTRATIEVE BEHEER VAN DE PREMIESTELSEL.....	47
DEEL III: VERGELIJKING VAN DE STELSELJAREN.....	58
DEEL IV: ANALYSE VAN DE ENERGIEBESPARINGEN DIE SINDS 2012 WERDEN INGEZET DANKZIJ DE ENERGIEPREMIES	60
CONCLUSIE: DE MOMENTEEL TOEGEPASTE OPLOSSINGEN	66

OVERZICHT FIGUREN

Figuur 1 - Opsplitsing van het aantal premies en toegekende totaalbedragen per belangrijkste technologische categorie	19
Figuur 2 - De "Trias Energetica" voor het ontwerpen van gebouwen	20
Figuur 3 - Opsplitsing van het aantal premies en toegekende totaalbedragen per technologie	22
Figuur 4 - Energieverbruik en -factuur van het BHG in 2013 - Opsplitsing per economische sector....	23
Figuur 5 - Premiebedrag toegekend voor nieuwbouw per bouwtype	26
Figuur 6 - Aantal premies en totaalbedrag voor gezinnen, per technologie	28
Figuur 7 - Opsplitsing van de aan gezinnen toegekende premies voor woningen, naargelang de aanvrager de woning al dan niet zelf bewoont.....	29
Figuur 8 - Aantal premies toegekend aan de openbare sector, per technologie	31
Figuur 9 - Totaalbedragen toegekend aan de openbare sector, per technologie	31
Figuur 10 - Aantal premies toegekend aan de privésector, gerangschikt volgens technologie.....	33
Figuur 11 - Premiebedragen toegekend aan de privésector, gerangschikt volgens technologie	34
Figuur 12 - Aantal premies toegekend aan vzw's, gerangschikt volgens technologie	36
Figuur 13 - Premiebedragen toegekend aan vzw's, gerangschikt volgens technologie.....	36
Figuur 14 - Opsplitsing van de uitgekeerde premies (aantal en bedrag) per inkomenscategorie van de aanvrager.....	42
Figuur 15 - Opsplitsing van de premies voor energiezuinige huishoudtoestellen op basis van de kenmerken van de aanvrager (inkomenscategorie, huurder/eigenaar).....	43
Figuur 16 - Opsplitsing van de werkzaamheden aan woningen die energiepremies genieten in functie van de woningvoorraad per gemeente (uitgezonderd F-premies).....	44
Figuur 17 - Premies toegekend in functie van de RVOHR-zone (aantal en bedrag)	46

Figuur 18 - Aantal ingediende dossiers in kalenderjaar 2016, opgesplitst per status	47
Figuur 19 - Aantal uitgekeerde premies per ontvangstdatum en per stelsel	49
Figuur 20 - Aantal ingediende dossiers in kalenderjaar 2016, opgesplitst per status (situatie op 01/03/2017)	50
Figuur 21 - Maandelijkse totaalbedragen per ontvangstdatum en per stelsel.....	51
Figuur 22 - Maandelijkse evolutie van de lopende premies en de premies die wachten op betaling (in aantal).....	52
Figuur 23 - Aantal behandelde premies per behandelingsdatum.....	53
Figuur 24 - Verwerkingstermijn (goedgekeurde dossiers waarvoor geen aanvullende informatie gevraagd moest worden)	53
Figuur 25 - Verwerkingstermijn (goedgekeurde dossiers waarvoor aanvullende informatie gevraagd moest worden).....	54
Figuur 26 - Maandelijks verloop van de betaling van de premies	54
Figuur 27 - Evolutie van het totaalbedrag van vastleggingen in 2016	55
Figuur 28 - Aandeel van de oproepen, e-mails en bezoeken met betrekking tot energie in verhouding tot de rest bij Leefmilieu Brussel in 2016	57
Figuur 29 - Aandeel subthema's 'Energie' op het totaal van de oproepen rond 'Energie' in 2016	57
Figuur 30 - Energiebesparing in GWh, per jaar en per premietype	62
Figuur 31 - Energiebesparing per jaar (GWh) sinds 2004, alle premies samen	62
Figuur 32 - Gecumuleerd totaal van energiebesparingen sinds 2004 in GWh	63
Figuur 33 - Bespaarde energie (kWh) per premie-euro	65

OVERZICHT TABELLEN

Tabel 1- Aantal toegekende premies en bedragen, 2004-2016.....	13
Tabel 2 - Opsplitsing van de premies volgens grote categorieën, aantal en bedrag	18
Tabel 3 - Opsplitsing van de premies per technologie, aantal en uitgekeerd bedrag	21
Tabel 4 - Opsplitsing van de premies volgens gebouwtype	24
Tabel 5 - Opsplitsing de toegekende premies en het totaalbedrag volgens de type werkzaamheden (renovatie of nieuwbouw).....	25
Tabel 6 - Opsplitsing van 'nieuwbouwpremies' per technologie, aantal en toegekend bedrag.....	25
Tabel 7 - Opsplitsing van de premies B10 volgens de toegekende aantallen.....	26
Tabel 8 - Opsplitsing van de B10-premies volgens uitgekeerde bedragen	27
Tabel 9 - Opsplitsing van de premies volgens grote activiteitensectoren	27
Tabel 10 - Opsplitsing van de aan gezinnen toegekende premies voor nieuwbouw en voor renovatie	29
Tabel 11 - Opsplitsing van de premies volgens het type openbare sector (aantal en bedrag).....	30
Tabel 12 - Premies toegekend aan de openbare sector, opgesplitst volgens functie van het gebouw	32
Tabel 13 - Opsplitsing van de aan de openbare sector toegekende premies voor nieuwbouw en renovatie	32
Tabel 14 - Premies toegekend aan de privésector.....	33

Tabel 15 - Opsplitsing van de aan de privésector toegekende premies volgens het type "begunstigde" gebouw.....	34
Tabel 16 - Premies toegekend aan de privésector voor renovatie en nieuwbouw	35
Tabel 17 - Premies toegekend aan de vzw's	35
Tabel 18 - Opsplitsing van de aan de vzw's toegekende premies volgens het type van het "begunstigde" gebouw.....	37
Tabel 19 - Premies toegekend aan vzw's voor renovatie en voor nieuwbouw	37
Tabel 20 - Opsplitsing van het bedrag en het aantal toegekende premies voor de diverse sectoren, volgens inkomenscategorie.....	38
Tabel 21 - Opsplitsing van het aantal en de bedragen van de toegekende premies voor de doelgroepen (voorkeurcategorie).....	38
Tabel 22 – Uitgekeerde bedrag voor de doelgroepen (voorkeurcategorie) en verschil in categorie A	39
Tabel 23 - Premies voor de gezinnen, opgesplitst volgens inkomenscategorie: aantal en totale bedragen	39
Tabel 24 - Detail van de premies volgens inkomenscategorie.....	40
Tabel 25 - Toegekende premies voor woningen: dekkingsgraad.....	41
Tabel 26 - Gemiddelde bedragen van de premies voor energiezuinige huishoudtoestellen, afhankelijk van de inkomenscategorie van de aanvrager	42
Tabel 27 - Aantal premies en Toegekend totaalbedrag per gemeente	43
Tabel 28 - Opsplitsing van het budget 2016 per gemeente en percentage met RVOHR-bonus.....	45
Tabel 29 - Belangrijkste redenen voor weigering van premies in 2016.....	48
Tabel 30 - Gedetailleerde vergelijking van de premies van 2016 met die van 2014 en 2015	49
Tabel 31 - Gedetailleerde vergelijking van de premies die in 2016 bleven bestaan tegenover 2014 en 2015.....	50
Tabel 32 - Vergelijking over de stelseljaren 2015 en 2016 in aantallen en bedragen van de toegekende premies.....	58
Tabel 33 – Energiebesparing in GWh, per jaar en per premietype.....	61
Tabel 34 - Hypotheses voor energiebesparing per technologie	64

BEDOELING EN BESTAANSGROND VAN DIT DOCUMENT

1. DOELSTELLING

Dit document bevat een gedocumenteerde analyse van de resultaten die in begrotingsjaar 2016 werden bereikt met de maatregel voor Energiepremies.

2. BESTAANSGROND VAN DIT DOCUMENT

De Energiepremies worden beschreven in het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 9 februari 2012 betreffende de toekenning van financiële steun op het vlak van energie. Art.7 stipuleert "dat Leefmilieu Brussel elk jaar een verslag bezorgt over de uitvoering van zijn verplichtingen en opdrachten tijdens het voorgaande jaar en over de acties van het uitvoeringsprogramma; in dat verslag kunnen de lijst van de uitgekeerde premies en bonificaties en hun gedetailleerde gegevens vermeld worden." Dit verslag komt dus tegemoet aan een wettelijke verplichting.

Het verslag "Energiepremies 2016" moet antwoorden geven op twee belangrijke vragen:

- Hebben het stelsel van 2016 en zijn uitvoeringsprogramma de verwachtingen ingelost? Naar welke premies werd het meest gevraagd in deze maatregel?
- Werd het budget dat in 2016 was toegekend aan deze maatregel volledig uitgegeven? Volstond het om de vragen te dekken? Heeft dit budget implicaties voor het budget 2017?

Over het hele jaar 2016 werden 11.984 premieaanvragen ingediend bij Leefmilieu Brussel; er werden 10.925 premies uitgekeerd ¹voor een totaalbedrag van € 15.868.296.

3. STRUCTUUR VAN HET DOCUMENT

Het document is opgebouwd in meerdere delen:

- Inleiding: De maatregel "Energiepremies"
- Deel I: Analyse van de premies die werden toegekend in het begrotingsjaar 2016
- Deel II: Analyse van de indieningsgraad van het jaar 2016 en van het administratieve beheer van de maatregel
- Deel III: Vergelijking van de stelseljaren
- Deel IV: Analyse van de energiebesparingen die de Energiepremies sinds 2012 hebben opgeleverd
- Besluit

¹ In dit verslag dekt de term "premie-uitkering" twee concepten: de effectieve betaling van een directe premie of de formele toezegging.

INLEIDING: DE MAATREGEL "ENERGIEPREMIES"

De Energiepremies werden gelanceerd in 2004. Hun bekendheid en budget zijn jaar na jaar gestegen. In 2016 ging het om een beschikbaar jaarbudget van 21,6 miljoen euro. Hiervan werd 15,9 miljoen gebruikt voor de betaling van bijna 11.000 premies.

De Energiepremies zijn een echt uitstalraam van een stimulerend en duurzaam energiebeleid. Ze zijn het instrument voor investeringshulp die de Brusselaars aanspoort en informeert om de beste keuzes te maken bij energierenovatie van gebouwen. De premies leveren dus een belangrijke bijdrage opdat het Gewest zijn geïntegreerde doelstellingen "Lucht-Klimaat-Energie" voor 2020, 2025, 2030 en 2050 kan realiseren. In tegenstelling tot andere subsidiesystemen heeft de maatregel "Energiepremies" niet als eerste roeping om de Brusselaars vlotter toegang te geven tot woongelegenheden, maar wel degelijk om hun gebouwen te verbeteren teneinde het energieverbruik ervan te verminderen.

1. ALGEMENE ORIËTERINGEN – DE DOELSTELLINGEN VAN DE MAATREGEL

De maatregel "Energiepremies" is opgezet om de milieudoelstellingen te kunnen realiseren en daarbij op coherente wijze economische en maatschappelijke bezorgdheden te integreren.

1.1 Een lager energieverbruik aanmoedigen en bijdragen tot vermindering van de CO₂-uitstoot

De globale doelstelling van de tool is een vermindering van het energieverbruik én van de CO₂-uitstoot. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de bouwsector de belangrijkste energieverbruiker (75%)². De isolatie van gebouwen en de renovatie van verwarmingssystemen vormen dus een prioriteit om de door de EU opgelegde doelstellingen voor vermindering van de CO₂-uitstoot te bereiken. De premies vormen een belangrijke stimulans om de Brusselaars te helpen investeringen te realiseren waarmee ze hun energiefacturen kunnen drukken en bijdragen tot deze globale doelstellingen.

Dit instrument had oorspronkelijk geen typisch maatschappelijke roeping maar streeft ernaar energiebesparende investeringen te bevorderen door de burger te richten op de meest performante technologieën op de markt. Vanaf 2011 werd echter een sociaaleconomische dimensie toegevoegd door grotere premies toe te kennen aan aanvragers met kleine of gematigde inkomens.

1.2 Stimulans voor de markt van de innoverende energierenovatie

Het gebruik van materialen, systemen en uitrustingen die performant zijn op het vlak van energie, is zeer belangrijk voor het comfort van de gebouwen en voor optimalisering van het energieverbruik. Deze takken die specifiek zijn voor de bouwsector en de fabrikanten, beleven een snelle evolutie, vooral door de almaar hogere prijzen voor klassieke energie in Europa. Een van de belangrijkste uitdagingen voor die markt ligt nochtans in het scheppen van een "kritieke massa" die volstaat om deze nieuwigheden door te voeren in de dagelijkse praktijk van de renovatie.

De maatregel van de Energiepremies past in de logica van de subsidies die worden verleend aan energie-investeringen. Zo kunnen mensen die een renovatie starten die niet aan de EPB-vereisten onderworpen is, om de betrokken gebouwen op te krikken tot prestaties die vergelijkbaar zijn met

²Brusselse energiebalans 2013, Leefmilieu Brussel (2015)

deze van gebouwen die wel aan EPB-vereisten onderworpen zijn. Zo wordt de Brusselse constructie- en renovatiemarkt naar een hoger niveau getild.

De maatregel van de Energiepremies helpt performante investeringen voor de lange termijn te realiseren en tilt de energiekwaliteit van de renovatie en de nieuwbouw omhoog, zodat ze binnen 5, 10 of 15 jaar niet fout geconfigureerd of achterhaald blijkt te zijn, terwijl de gerealiseerde investering (dak, venster, muur, ...) een veel langere levensduur heeft voor de vervanging (20 jaar voor technische installaties; meer dan 50 jaar voor de mantel). Het aangeboden "ruggensteuntje" van de premies biedt de mensen de kans om beter dan gemiddeld te doen wat energie betreft. In het perspectief van een onvermijdelijke stijging van de energieprijzen en de noodzaak om de uitstoot van broeikasgassen drastisch te beperken tegen 2050, is het een goed beleid om de investeringen te ondersteunen die vandaag al aan die uitdagingen beantwoorden.

De maatregel Energiepremies speelt ook een indirecte rol van economische stimulans, door te zorgen voor een indirecte ondersteuning aan de overstap – of vermenigvuldiging – van ondernemingen die kiezen voor innovatie door de opleiding van de betrokken werknemers en ondernemers te vergroten, technische werkgelegenheid, lokaal en weinig delokaliseerbaar. Door een beroep te doen op een vakman garandeert men ook een correcte en veilige uitvoering, met een beperkte milieu-impact van de werken en/of installaties.

1.3 Ondersteuning van de uitvoering van de veeleisende Europese energiewetgeving

De tool van de Energiepremies is ook een nuttige hulp voor de uitvoering van een wetgeving en voor de naleving ervan.

De lancering van de EPB-reglementering voor verwarming is een mooi voorbeeld. Vanaf 2012 werd de eerste verwarmingsketel gekoppeld aan de gunstige oplevering van de installatie door een installateur met EPB-erkenning. Dit heeft geleid tot meer erkenningsaanvragen bij de verwarmingsinstallateurs, meer belangstelling en informatie vanwege particulieren voor deze wetgeving en betere kwaliteit van de installaties.

1.4 Kortom ...

Kortom: het systeem van de Energiepremies biedt veel verschillende voordelen:

- Sociale effecten: vermindering van het energieverbruik en dus van de facturen; optimalisering van de renovatiekosten voor duurzame energie voor de bouwheren; beter comfort van gebouwen, al dan niet bewoond door de eigenaar; hulp bij de toepassing van de Europese wetgeving inzake energie-efficiëntie;
- Economische effecten: ontwikkeling/uitbreiding van de energieperformante en -innovatieve renovatiemarkt; valorisering van de R&D ter zake;
- (Indirecte) effecten voor de werkgelegenheid: behoud en creatie van jobs in de sector van de energieperformante renovatie, lokale werkgelegenheid, officieel, weinig of niet delokaliseerbaar;

- Milieueffecten: bijdrage tot vermindering van de CO₂-uitstoot door optimalisering van de energie-efficiëntie van de gebouwen.

2. HET HUIDIGE WETTELIJKE EN BUDGETTAIRE KADER

De maatregel "Energiepremies" behoort tot de groep openbare ondersteuning voor rationeel energiegebruik. Deze wordt financieel gevoed door heffingen op de inkomsten van de gas- en elektriciteitsdistributienetbeheerders³ gestort in het Begrotingsfonds voor Energiebeleid.

De maatregel werd tussen 2004 en 2011 door SIBELGA toegepast maar wordt nu technisch en administratief beheerd door Leefmilieu Brussel.

Zeer summier samengevat wordt de maatregel wettelijk omkaderd door de herziening van de Elektriciteitsordonnantie (2011) en door het BBHR van 09.02.2012 betreffende de toekenning van financiële steun op het vlak van energie.

Concreet steunt de uitvoering van de maatregel op 3 pijlers:

- Het **jaarlijkse uitvoeringsprogramma** dat het premiestelsel bepaalt en dat het jaarlijks toegekende budget voor de maatregel omvat;
- De **budgettaire machtiging** die de beschikbare bedragen voor de maatregel bepaalt (onder voorbehoud van inbreng van het Fonds);
- Het **protocol van interministerieel akkoord** dat de budgettaire en boekhoudkundige procedure voor de premie-uitbetalingen versoepelt.

2.1 Het uitvoeringsprogramma en het jaarlijkse premiestelsel maken een dynamische omkadering van het premiestelsel mogelijk

Het Uitvoeringsprogramma is een document dat jaarlijks wordt goedgekeurd door de regering, en dat het **premiestelsel** bepaalt, d.w.z. de technische, administratieve en financiële voorwaarden voor de toekenning van de premies. De regering herbepaalt hierin het bijbehorende budget. Programma en budget kunnen onder bepaalde voorwaarden gewijzigd worden in de loop van het jaar⁴. Het Uitvoeringsprogramma schenkt de maatregel een zekere dynamiek, vermits de jaarlijkse herziening van de technische clausules het mogelijk maakt om nagenoeg onmiddellijk de evolutie van energieperformante of aan hernieuwbare energiebronnen gelinkte technologieën te ondersteunen,

³Wegens hun verplichting tot openbare dienstverlening

⁴"De Regering keurt vóór 1 oktober van elk jaar het uitvoeringsprogramma voor het volgende jaar goed van de acties met betrekking tot het rationeel gebruik van elektriciteit ten behoeve van alle categorieën van eindgebruikers en plaatselijke dienstverleners waarnaar wordt verwezen in het voorgaande lid, evenals de hieraan gerelateerde begroting. Dit uitvoeringsprogramma omvat de financiële en technische voorwaarden voor het verkrijgen van financiële steun. Het beheer van de toekenning en de betaling van de financiële hulp wordt georganiseerd door het Instituut.

Na advies van Brugel kan de Regering in het lopende jaar wijzigingen aan het uitvoeringsprogramma en het bijbehorende budget goedkeuren. "

terwijl de herziening van de financiële clausules een relatief snelle reactie mogelijk maakt tegenover de economische schommelingen.

Het besluit van 09.02.2012 bepaalt de inhoud nader:

"Art. 4.

§ 1. Het hogergenoemde uitvoeringsprogramma bepaalt:

- 1° de aard, de technische criteria en de categorieën van begunstigen van de premies en van de interestbonificaties die gelden tijdens het bedoelde jaar;
- 2° de regels waarmee het bedrag van de premie of van de interestbonificatie kan worden bepaald;
- 3° de begrotingskredieten die aan de regeling voor financiële steun van dit besluit worden besteed;
- 4° de termijnen om een aanvraag in te dienen voor een premie of interestbonificatie.

§ 2. Het bedrag van de premie of van de interestbonificatie waarvan sprake in § 1 kan een vast bedrag zijn of een bedrag in verhouding tot het factuurbedrag, tot de omvang of tot de kwaliteit van de investering, of een combinatie van de drie.

Het bedrag kan verschillen naar gelang van:

- 1° de aard van de begunstigde, het type van het gebouw en, voor de gezinnen, hun sociaaleconomisch profiel;
- 2° de ligging van het gebouw in kwestie, wegens het gewestelijke stadsrenovatiebeleid;
- 3° de aard van de werken naargelang het gaat om een nieuw gebouw of om een renovatie.

§ 3. Het uitvoeringsprogramma kan bepalen:

- 1° de premies die het onderwerp zijn van een aanvraag na de verwezenlijking en na de betaling van de studie, de aankoop of de investering in kwestie;
- 2° de premies waarvoor een premiebelofte wordt aangevraagd voor de verwezenlijking van de studie, de aankoop of de investering in kwestie, vanwege hun technische complexiteit of de grootte van het geldbedrag. In dat geval wordt de maximumtermijn vastgelegd waarin het verzoek tot betaling na de toekenning van de premiebelofte kan worden ingediend;
- 3° het maximale premiebedrag dat per gebouw kan worden toegekend;
- 4° de datum van inwerkingtreding van een welbepaalde premie.

§ 4. De inwerkingtredingsdatum van het uitvoeringsprogramma is standaard 1 januari van het bedoelde jaar. "

Het Uitvoeringsprogramma is een document van enkele bladzijden met een technische bijlage waarin de toekenningsvoorwaarden van het toekomstige premiestelsel beschreven worden.

Het premiestelsel dat in een bepaald jaar van kracht is, geldt voor alle premieaanvragen voor werkzaamheden die in aanmerking komen voor de desbetreffende premie en die tussen 1 januari en 31 december van het bedoelde jaar gefactureerd worden⁵. De aanvragen moeten worden ingediend binnen de vier maanden na de factuur. Indien het beschikbare budget in de loop van het jaar sneller uitgeput dreigt te geraken, publiceert Leefmilieu Brussel een bericht in het Belgisch Staatsblad, in de media die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestrijken en op de website van het Instituut. Dit

⁵ De factuurdatum van de directe premies, de datum van indiening van de stedenbouwkundige vergunning voor aanvragen voor lage-energie- of passiefwoningen, of de datum van indiening van de premiebelofte.

bericht vermeldt de periode waarin de betrokken uitgaven in aanmerking blijven komen voor de premie of interestbonificatie, binnen de grenzen van de budgettaire enveloppe. Deze periode mag niet korter zijn dan twee weken, te rekenen vanaf de datum van verschijning in het Belgisch Staatsblad.

De wet verplicht een jaarlijkse rapportering over de uitvoering van het programma en de besteding van het budget.

2.2 De jaarlijkse begrotingsmachtiging bepaalt de beschikbare bedragen

De begrotingsmachtiging wordt bepaald door de ordonnantie betreffende de begroting die jaarlijks wordt goedgekeurd. Deze machtiging bepaalt het bedrag dat kan worden vastgelegd/betaald tijdens het begrotingsjaar, op basis van de betreffende basistoewijzingen in de gewestelijke begroting. Diverse toewijzingen betreffen de Energiepremies en verschillen afhankelijk van het type aanvrager (particulieren, verschillende categorieën van aanvragers uit de openbare sector, verschillende categorieën van aanvragers uit de privésector) en het type premie (studie of investering).

Deze basistoewijzingen worden gespijsd door het REG-begrotingsfonds; de begrotingsmachtiging kan hierdoor slechts plaatsvinden (belofte, gelijktijdige goedkeuring) in de mate de stortingen in dit Fonds effectief plaatsvinden. Dit betekent dat het niet volstaat dat een vastlegging of betaling wordt toegestaan, om ze ook daadwerkelijk uit te voeren: het kan pas gebeuren als het Fonds werkelijk gespijsd wordt.

2.3 Het protocolakkoord zorgt voor een relatieve vereenvoudiging van het budgettaire en boekhoudkundige mechanisme voor de toekenning van de premies

Gelet op het aantal te behandelen premieaanvragen, is de budgettaire en boekhoudkundige procedure sinds 2012 onderworpen aan een protocolakkoord van beperkte duur tussen de minister van Energie en de minister van Begroting dat de afhandeling vlotter moet doen verlopen.

Een eerste protocolakkoord dekte de periode van 01/01/2012 tot 31/12/2013 (cf. bijlage 5); een tweede werd in mei 2014 ondertekend voor het jaar 2014. Het protocol zorgt voor de vastlegging en de gelijktijdige uitkering van de premies (uitkering zonder individueel en voorafgaand vastleggingsvisum van de inspecteur van Financiën of de minister van Begroting⁶). Om de werking van de vastlegging en uitkering van premies te vereenvoudigen en te versnellen werd vanaf 2015 een protocolakkoord over meerdere jaren gecreëerd. Dit protocol dekt een periode van 5 jaar (2015-2019). Hierdoor kon de betaling van premies sneller beginnen na de heropening van het begrotingsjaar.

⁶ De premies zijn toelagen die, buiten dit protocol, individueel goedgekeurd moeten worden door de inspecteur van Financiën of door de minister van Begroting (afhankelijk van de bedragen).

3 GLOBALE EVOLUTIE VAN HET PREMIESYSTEEM VAN 2004 TOT 2016

3.1 2016, een jaar vol veranderingen

De Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft op 24 september 2015 het Energiepremiestelsel voor 2016 goedgekeurd met behoud van het globale budget van 22 miljoen euro.

Het programma voor het Energiepremiestelsel 2016 heeft rekening gehouden met de vele lessen, beschreven in het rapport 2015. Het wil rationeler zijn tegenover de meest doeltreffende werken (de audit, de isolatie en de verwarming) maar ook meer oor en oog hebben voor ieders behoeften: er werden nieuwe doelgroepen gedefinieerd die voortaan automatisch aan inkomenscategorie C (zwakke inkomens) worden gekoppeld. Het gaat om:

- De collectiviteiten;
- De mede-eigendommen;
- De eigenaars-huurders.

Het premiestelsel werd gestabiliseerd over meer dan een jaar, zodat de aanvragers hun werken beter kunnen plannen.

Om aanvragers die nog vóór de aankondiging van het nieuwe stelsel waren gestart met de werken niet te straffen, werd een overgangsstelsel ingevoerd. Tijdens de eerste 2 maanden van 2016, konden premieaanvragen die in 2016 werden geschrapt en met een saldofactuur van uiterlijk 29 februari 2016, toch nog ingediend worden.

3.2 Evolutie van het jaarlijkse aantal premies en de toegestane totaalbedragen

Er bestaan weinig bronnen die de informatie over de energieprijzen sinds de lancering in 2004 bijeenbrengen. Het statistisch rapport dat sinds 2014 jaarlijks wordt opgesteld, maakt een analyse van het systeem en onderlinge vergelijking van de stelsels mogelijk. De volgende tabel bevat de gegevens voor de begrotingsjaren.

Tabel 1- Aantal toegekende premies en bedragen, 2004-2016

Begrotingsjaar energieprijzen	Aantal toegekende premies	Toegekende bedragen
2004	1.840	€ 160.200
2005	15.419	€ 1.767.486
2006	18.381	€ 3.797.638
2007	15.126	€ 10.399.637
2008	16.489	€ 15.658.545
2009	25.951	€ 34.267.573
2010	16.652	€ 11.441.477
2011	19.526	€ 14.862.834
2012	13.787	€ 12.354.840
2013	15.169	€ 22.370.360
2014	15.528	€ 23.588.272
2015	17.345	€ 20.022.273
2016	10.925	€ 15.868.296
TOTAAL	202.138	€ 186.559.431

Bij het begin van 2012 lijkt het voorziene budget ondergebruikt; dit leidt in augustus 2012 tot de goedkeuring van een nieuw stelsel, met substantiële stijging van het bedrag van 5 premies. Het effect van deze stijging van het bedrag van 5 premies is een voortijdige uitputting van het premiestelsel 2013 en een zeer grote schuld op de stelsels 2014 en 2015.

Vanaf 2014 is het premiebedrag sterk gedaald, maar het gebruikte budget kwam overeen met het beschikbare budget. De premies die in 2015 werden betaald, waren deze ingediend in 2015 en ook deze ingediend en goedgekeurd in 2014 die echter niet konden worden uitbetaald.

Vanaf 2016 is het stelsel vereenvoudigd. Sommige premies zijn ook verdwenen (meer bepaald die voor huishoudelektro). De verdwijning van bepaalde premies impliceerde een vermindering van het budgetgebruik. De intentie was dat nieuwe doelgroepen meer premieaanvragen zouden indienen om het beschikbare budget volledig te gebruiken. Die bedoeling is echter niet te merken in de feiten.

3.3 De evolutie van de technische keuzes die door de premiemogelijkheden worden gedekt

Tot 2015 beoogden de premies vooral de isolatie van gebouwen, voorts de installatie van performante systemen en apparaten (verwarming, sanitair warm water, verlichting, huishoudelektro) en tot slot investering in hernieuwbare energie.

In 2016 vond een hervorming van de premies plaats met een nieuw stelsel dat ook toegankelijk is voor collectiviteiten, en dat werd herschikt op de drie categorieën van prioritaire maatregelen voor de energie-efficiëntie van gebouwen, zoals geïdentificeerd in het gewestelijk plan Lucht-Klimaat-Energie, namelijk: audit, isolatie en warmte (zonnepanelen en zonneboilers).

Dankzij de jaarlijkse herziening van het stelsel kan dit inderdaad worden afgestemd op de beste technologieën die beschikbaar zijn op de markt.

3.4 Mate waarin sinds 2011 rekening wordt gehouden met het inkomensniveau van de aanvragers en de RVOHR-zone

Sinds 2011 wordt bij de berekening van de toegekende premiebedragen rekening gehouden met 3 inkomenscategorieën: de basiscategorie (A), de categorie van de gemiddelde inkomens (B) en de categorie van de lage inkomens (C). De aanvragers uit categorieën B en C krijgen extra's in verhouding tot aanvragers uit de basiscategorie A.

3.4.1 Premiecategorieën volgens inkomen

Voor alle premies met betrekking tot werkzaamheden of investeringen voor een woongebouw worden er drie bedragen vastgelegd in functie van de categorie waartoe de aanvrager behoort:

- Categorie A – basisinkomen
- Categorie B – gemiddeld inkomen
- Categorie C – laag inkomen

De categorie wordt bepaald op basis van de som van de globale en afzonderlijke belastbare inkomens van de aanvrager en van elke persoon ouder dan 18 jaar en deel uitmaakt van het attest van gezinssamenstelling, afgeleverd door de gemeentelijke administratie minder dan 3 maanden vóór de indiening van de premieaanvraag

In het begin kwamen de inkomensgrenzen per categorie min of meer overeen met de bestaande gezinsinkomensgrenzen die van kracht waren voor de renovatiepremies. De plafonds werden vervolgens herzien in functie van de gezinssamenstelling (leeftijd van de aanvrager, alleenstaande, getrouwd of samenwonend, aantal personen ten laste) en het gezamenlijk inkomen van alle personen ouder dan 18 jaar die deel uitmaken van dit gezin.

a) Begunstigden van de premies van categorie A (basiscategorie)

Alle aanvragers behoren standaard tot deze categorie en sommige aanvragers behoren ambtshalve tot deze categorie:

- De aanvragers voor werken aan tertiaire of industriële gebouwen;
- De rechtspersonen.

b) Begunstigden van premies van categorie B (gemiddeld inkomen)

Het betreft gezinnen (natuurlijke personen) met een inkomen tussen 33.525,36 €/jaar en 67.050,72 €/jaar voor een alleenstaande, of tussen 48.525,36 €/jaar en 82.050,72 €/jaar voor een koppel⁷.

c) Begunstigden van categorie C (laag inkomen)

Concreet hebben we het over:

- Gezinnen (natuurlijke personen) met een inkomen lager dan, of gelijk aan 33.525,36 €/jaar voor een alleenstaande of 48.525,36 €/jaar voor een koppel;
- Sociale verhuurkantoren (SVK);
- Openbare vastgoedmaatschappijen of personen die een huurovereenkomst hebben afgesloten met deze maatschappijen;
- Het Woningfonds;
- Personen die een Leefloon van het OCMW genieten;
- Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV);
- De "beschermde afnemers"⁸;
- De eigenaars-verhuurders⁹;
- De collectiviteiten¹⁰;
- De mede-eigendommen¹¹.

d) Verhogingen van de inkomensgrenzen

⁷Echtgenoot/echtgenote of samenwonende(n) ouder dan 18 jaar, zoals vermeld in de gezinssamenstelling die minder dan 3 maanden voor de datum van indiening van de premieaanvraag werd afgeleverd door het gemeentebestuur.

⁸ Het betreft residentiële klanten **met onbetaalde schulden die in gebreke zijn gesteld** door hun commerciële energieleverancier, en die erkend worden door SIBELGA.

⁹ De eigenaars-verhuurders die één van de eerste drie aanbevelingen van het EPB-certificaat uitvoeren.

¹⁰ Uitsluitend in het geval dat het gebouw volledig en exclusief door een collectiviteit wordt gebruikt.

¹¹ Rechtspersonen van wie de juridische vorm een "vereniging van mede-eigenaars" is.

De inkomensgrenzen voor categorieën B en C worden:

- Verhoogd met € 5.000 indien de aanvrager (of aanvragers als het om een koppel gaat) minstens 35 jaar is/zijn op de aanvraagdatum;
- Verhoogd met € 5.000 per persoon die fiscaal ten laste is zoals vermeld op het aanslagbiljet "Belasting op natuurlijke personen en aanvullende belastingen" van de Belastingdienst.

3.4.2 De RVOHR-bonus (inclusief de Wijkcontracten)

Volledig residentiële gebouwen die in een RVOHR-zone liggen (Ruimte voor versterkte ontwikkeling van huisvesting en renovatie) genieten automatisch een verhoging van 10% van het premiebedrag.

De plafonds voor de energiepremies blijven van kracht.

DEEL I: ANALYSE VAN DE TOEGEKENDE PREMIES TIJDENS HET BEGROTINGSJAAR 2016

1. INLEIDING: DE ANALYSE WORDT UITGEVOERD VOLGENS VERSCHILLENDE "JAARTYPES"

Wat de Energiepremies aangaat, worden drie jaartypes gebruikt, afhankelijk van wat men wil bestuderen:

- Het "stelseljaar": volgens de datum van de investeringen (datum van de saldfactuur)
- Het "indieningsjaar": volgens het jaar waarin de aanvraag werd ingediend
- Het "begrotingsjaar": volgens de datum van de premiebetaling¹²

Een premie kan bijvoorbeeld gekoppeld zijn aan een factuur van 15/12/2014, ingediend op 15/03/2015 en – als gevolg van de complexiteit van de aanvraag of onvolledige gegevens, ... - pas in 2016 uitbetaald worden. Voor deze premieaanvraag is het "stelseljaar" 2014, het "indieningsjaar" 2015 en het "begrotingsjaar" 2016.

Deze drie jaartypes leveren dus uiteenlopende informatie op:

- Als men wil nagaan op welke manier het geld van het betrokken jaar werd uitgegeven, gaat men over tot → analyse van het *begrotingsjaar*¹³.
- Als men een analyse wil van de werkzaamheden die effectief werden uitgevoerd in een kalenderjaar (op basis van de facturen voor de werken), → analyse van het *stelseljaar*¹⁴.
- Als men een analyse wil van het stimulerende of ontradende effect van het bedrag van bepaalde premies, of zelfs een analyse van het buitenkansseffect → vergelijking van de *stelseljaren* onderling, om de evolutie van het aantal aanvragen te bekijken.
- Als men de efficiëntie en de verwerkingstijd door Leefmilieu Brussel wil bekijken → analyse van het *indieningsjaar*.

In dit document worden de cijfers volgens de verschillende jaartypes bestudeerd. Om de efficiëntie van Leefmilieu Brussel te beoordelen, in termen van de afhandeling en uitbetaling van de premies,

¹² In dit verslag wordt de term "datum van premiebetaling" zonder onderscheid gebruikt; semantisch zou de correcte term zijn:

- "datum van betaling" voor een meteen uitbetaalde premie
- "datum van toekenning" voor een premiebelofte

¹³ Het begrotingsjaar wordt bepaald door de vastleggings- en ordonnanceringsmachtigingen, de overeenkomstige begrotingsontvangsten en de jaarlijkse boekhoudkundige begrotingsuitvoering. Het wordt met andere woorden gedefinieerd door de datum van de directe premieuitbetaling of van de vastlegging van de premiebelofte.

¹⁴ Het premiestelsel van een jaar geldt voor alle premieaanvragen voor werken die in aanmerking komen, gefactureerd tussen 1 januari en 31 december van het jaar in kwestie. De aanvragen moeten worden ingediend binnen een termijn van 4 maanden vanaf de datum van de saldfactuur.

worden het indieningsjaar en de behandelings- en betaaltermijn gebruikt. Voor de gedetailleerde analyse van de premies dient men echter te bepalen welk "jaartype" gekozen wordt ...

1.1. Gedetailleerde analyse: het stelseljaar is ideaal maar onvolledig; de keuze valt dus op het begrotingsjaar

In een ideale wereld zouden de premiestatistieken vooral op het stelseljaar steunen. Dit jaar levert de meeste beschikbare gegevens. Het biedt de mogelijkheid om het effect van een wijziging van het premiebedrag te ramen en de reactiviteit/elasticiteit van de aanvraag ten opzichte van de voorgestelde bedragen te meten.

Als men uitgaat van het stelseljaar, zouden de gegevens die nodig zijn voor de eindconclusie van dit verslag niet volledig zijn tijdens de redactie van dit rapport. In de praktijk kan een premieaanvraag voor het stelseljaar 2016 ingediend worden tot eind april 2017¹⁵. Bovendien duurt de verwerking van een premieaanvraag enkele weken tot maanden, afhankelijk van de complexiteit ervan.

Het is dan ook logischer om te vertrekken vanuit de "vaste" cijfers van de begrotingsjaren in plaats van de "evolutieve" cijfers van de stelseljaren.

2. DE GLOBALE RESULTATEN VAN BEGROTING 2016: GOEDGEKEURDE PREMIEAANVRAGEN, GOEDGEKEURD TOTAALBEDRAG

Tussen 1 januari en 31 december 2016 werden 10.925 premieaanvragen toegekend op begrotingsjaar 2016, voor een totaalbedrag van € 15.868.296.

In 2016 waren de premies van de begroting van 2016 verdeeld over 10.855 "directe premies" en 70 "premietoezeggingen". Het goedgekeurde totaalbedrag voor de toezeggingen (of beloftes) bedroeg € 2.492.605.

Tabel 2 - Opsplitsing van de premies volgens grote categorieën, aantal en bedrag

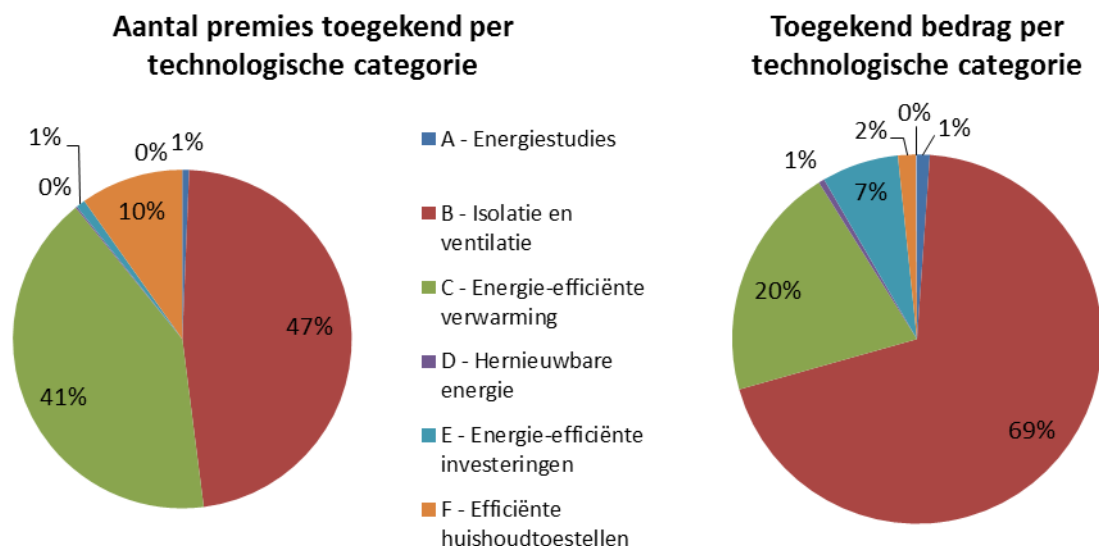
Premiecategorie		Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
		#	%	€	%
A	Energiestudies	71	<1%	€ 175.787	1%
B	Isolatie en ventilatie	5.171	47%	€ 11.027.583	69%
C	Energie-efficiënte verwarming	4.482	41%	€ 3.148.509	20%
D	Hernieuwbare energie	32	<1%	€ 184.906	1%
E	Energie-efficiënte investeringen	96	<1%	€ 1.069.048	7%
F	Efficiënte huishoudtoestellen	1.071	10%	€ 249.010	2%
G	Varia	2	<1%	€ 13.453	<1%
Totaal		10.925		€ 15.868.296	

¹⁵ Dit is een theoretisch geval. In de praktijk werd beslist om begin 2016 een overgangsstelsel in te voeren. Behoudens uitzonderingen kunnen hiermee premieaanvragen ingediend worden die in 2016 werden geschrapt en waarvan de saldfactuur saldfactuur uiterlijk op 29 februari 2016 is gedateerd. De premieaanvraag moet met een premieformulier van 2015 worden ingediend binnen de 4 maanden na saldfactuur saldfactuur.

Figuur 1 - Opsplitsing van het aantal premies en toegekende totaalbedragen per belangrijkste technologische categorie

De premies zijn gegroepeerd in technologische hoofdcategorieën: studies, isolatie en ventilatie, energie-efficiënte verwarming, hernieuwbare energie, energie-efficiënte investeringen en energiezuinige huishoudtoestellen.

Uit de cijfers blijkt dat de premies voor isolatie en ventilatie het meest in trek zijn, op de voet gevolgd door premies voor energie-efficiënte verwarming en energiezuinige huishoudtoestellen. Wat de bedragen aangaat, blijven isolatie/ventilatie en energie-efficiënte verwarming duidelijk op kop, en de termijn energie-efficiënte investeringen eisen de 3^e plaats op. Dat bevestigt de trend van de voorbije drie jaar.

2016 is een overgangsjaar. Het aantal gesubsidieerde categorieën zal verminderen, maar aangezien de aanvragers hun dossiers kunnen indienen in de 4 maanden die volgen op de saldofactuur, kan een premie die niet meer bestaat in het stelsel van 2016, toch nog worden uitgekeerd op de begroting van 2016. Op de begroting van 2016 werd ook een premie uitgekeerd voor een type dat in 2014 werd afgeschaft. Het gaat om twee premies voor acties van een federatie ten gunste van de energie-efficiëntie, beschikbaar tot 2013 en uitsluitend voor een beroepsfederatie die een particuliere Brusselse sector vertegenwoordigt. Vermits hun bedragen te miniem zijn op de begroting (<1%), wordt hier niet verder op ingegaan.

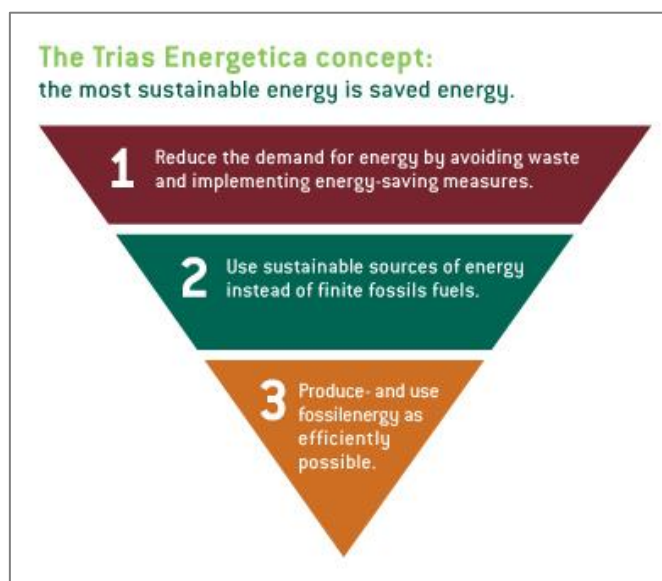

2.1. Naleving van de "Trias Energetica", Brusselse versie

De "Trias Energetica"¹⁶ is een model dat werd ontwikkeld door de Technologische Universiteit van Delft. Het beschrijft de ideale aanpak om gebouwen met zeer hoge energetische kwaliteit te ontwerpen. Volgens dit model moet in de eerste plaats de isolatie van het gebouw verbeterd worden. Vervolgens gaat men gebruik maken van hernieuwbare energie, en tot slot is er de verbetering van de systemen die fossiele energie gebruiken.

Figuur 2 - De "Trias Energetica" voor het ontwerpen van gebouwen

De Trias Energetica is een goede oplossing voor het ontwerpen van nieuwe gebouwen of de totaalrenovatie van een gebouw.

Voor een eenvoudige renovatie daarentegen, of het vervangen van één bepaald verouderd onderdeel van een gebouw, zoals het dak, de ramen of de verwarmingsinstallatie, mag de Trias Energetica geen prioriteit zijn. Op dat ogenblik moet men zich er veeleer van vergewissen dat de investering van goede kwaliteit is wat energie aangaat, door ervoor te zorgen dat wordt voldaan aan vergelijkbare EPB-eisen als voor nieuwbouw.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest komt derhalve, gelet op het belang van specifieke renovaties tegenover nieuwbouw, de verbetering van verwarmingssystemen op de tweede plaats, nog vóór de investering in hernieuwbare energie maar na de isolatie.

De premie voor energiezuinige huishoudtoestellen, nog op de derde plaats, is een erfenis uit het verleden. Dit is een premie in de marge die slechts een klein effect heeft op de vermindering van het energieverbruik en van de uitstoot van broeikasgassen. De premie heeft echter een belangrijk herverdelingseffect in de zin dat huurders met een laag inkomen ook een premie kunnen krijgen.

¹⁶ <http://www.wegwijzerduurzaam bouwen.be/pdf/175.pdf>, v. § 2.2

3. TECHNOLOGIEËN DIE DE VORKEUR GENIETEN

In dit en de volgende hoofdstukken gebruiken we – voor het gemak – de oude benaming van de premies (voor 2016). Vermits bepaalde premies van het stelsel 2015 worden uitbetaald op de begroting 2016, duiken ze op in de gegevens en zouden we dubbele benamingen krijgen. Voor de behoeften van het verslag is het beter één benaming te handhaven. Zo wordt de premie "efficiënte mechanische ventilatie" niet "B5" maar "B8" genoemd.

Tabel 3 - Opsplitsing van de premies per technologie, aantal en uitgekeerd bedrag

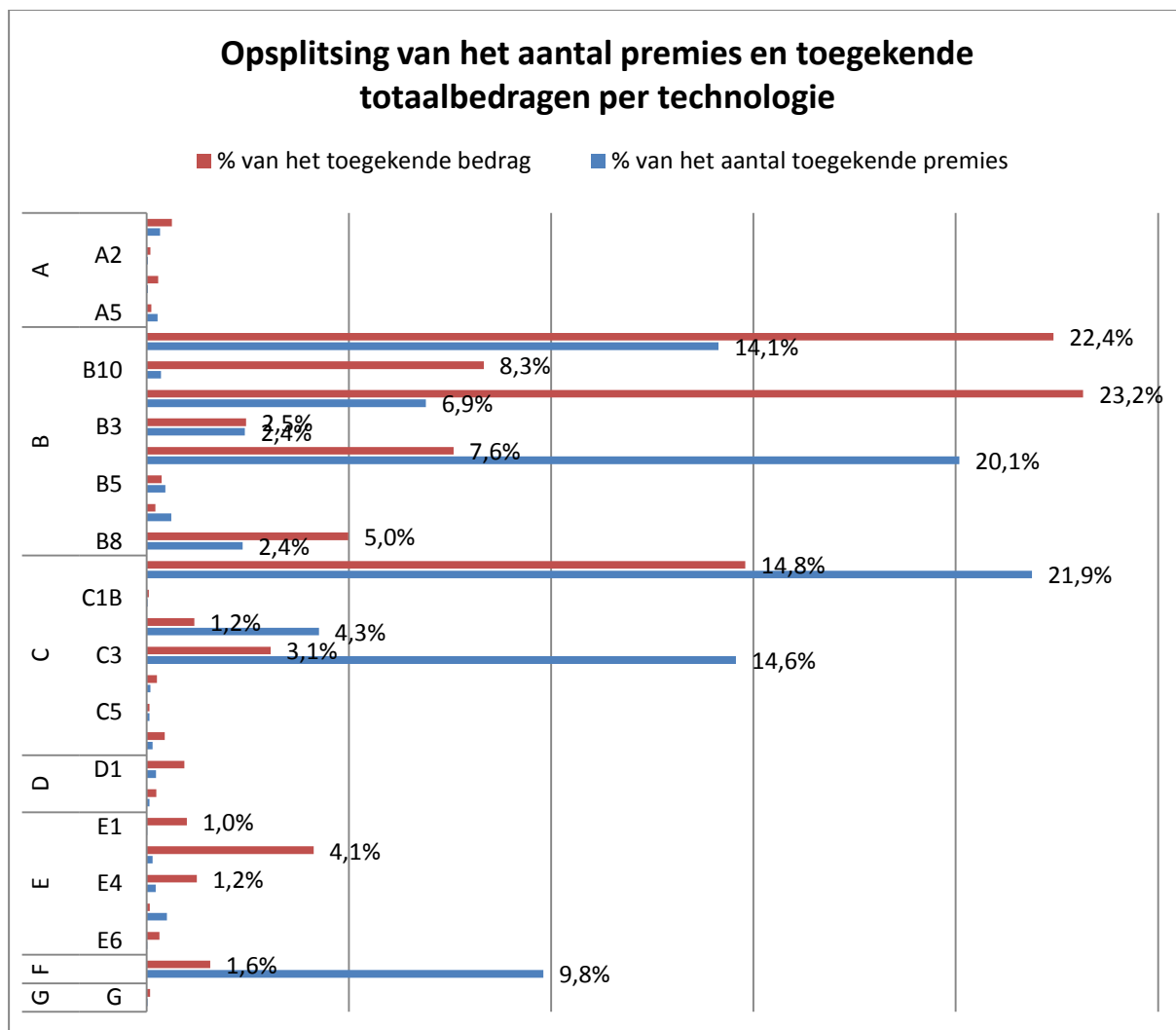
Premiecategorie		Type premie		Toegekende premies	
				# premies	€ toegekend
A	Energiestudies	A1	Energieaudit	36	€ 98.645
		A2	Haalbaarheidsstudie / energieontwerp	3	€ 14.017
		A4	Energieboekhouding	3	€ 45.091
		A5	Blower Door Test	29	€ 18.035
B	Isolatie en ventilatie	B1	Dakisolatie	1.544	€ 3.556.767
		B10	Passief of lage-energie	38	€ 1.322.282
		B2	Isolatie van buitenmuren	754	€ 3.673.628
		B3	Vloerisolatie	265	€ 388.922
		B4	Superiserende beglazing	2.195	€ 1.209.756
		B5	Groendak	50	€ 58.461
		B7	Buitenzonnewering	66	€ 33.185
		B8	Efficiënte mechanische ventilatie	259	€ 790.583
C	Efficiënte verwarming	C1	Verwarmingsetel	2.391	€ 2.347.563
		C1B	Bonus voor volledige renovatie verwarmingssysteem	2	€ 7.564
		C2	Doorstroomgasboiler	465	€ 186.013
		C3	Temperatuurregeling	1.591	€ 486.195
		C4	Warmtepomp - Verwarming	10	€ 40.325
		C5	Warmtepomp - SWW	7	€ 10.013
		C6	Verbuizing van collectieve schoorsteen	16	€ 70.836
D	Hernieuwbare energie	D1	Zonneboiler	25	€ 147.943
		D2	Fotovoltaïsch systeem	7	€ 36.963
E	Energie-efficiënte investeringen	E1	Warmtenetwerk	1	€ 157.049
		E2	Warmtekrachtkoppeling	16	€ 654.516
		E4	Relighting en verlichtingsoptimalisatie	24	€ 196.011
		E5	Frequentieregelaar	54	€ 11.472
		E6	Andere uitrusting	1	€ 50.000
F	Efficiënte huishoudapparaten	F	Efficiënte huishoudapparaten	1 071	€ 249.010
G	Diversen	G	Acties van een federatie ten gunste van de energie-efficiëntie	2	€ 13.453
Totaal				10.925	€ 15.868.296

De zogenaamde "premies voor werken" zijn gemarkeerd

Figuur 3 - Opsplitsing van het aantal premies en toegekende totaalbedragen per technologie

4. DE ENERGIEPREMIES EN DE BRUSSELSE GEBOUWEN

Dit hoofdstuk analyseert alle premies, behalve de premies voor de aankoop van energiezuinige huishoudtoestellen en acties van een federatie ten gunste van de energie-efficiëntie. Het gaat om 9.852 premies voor een totaalbedrag om 15.605.833 €.

Hoewel één van de premietypes de aankoop van energiezuinige huishoudtoestellen betreft, is de maatregel van de Energiepremies vooral bedoeld om de energieprestaties van gebouwen te verbeteren.

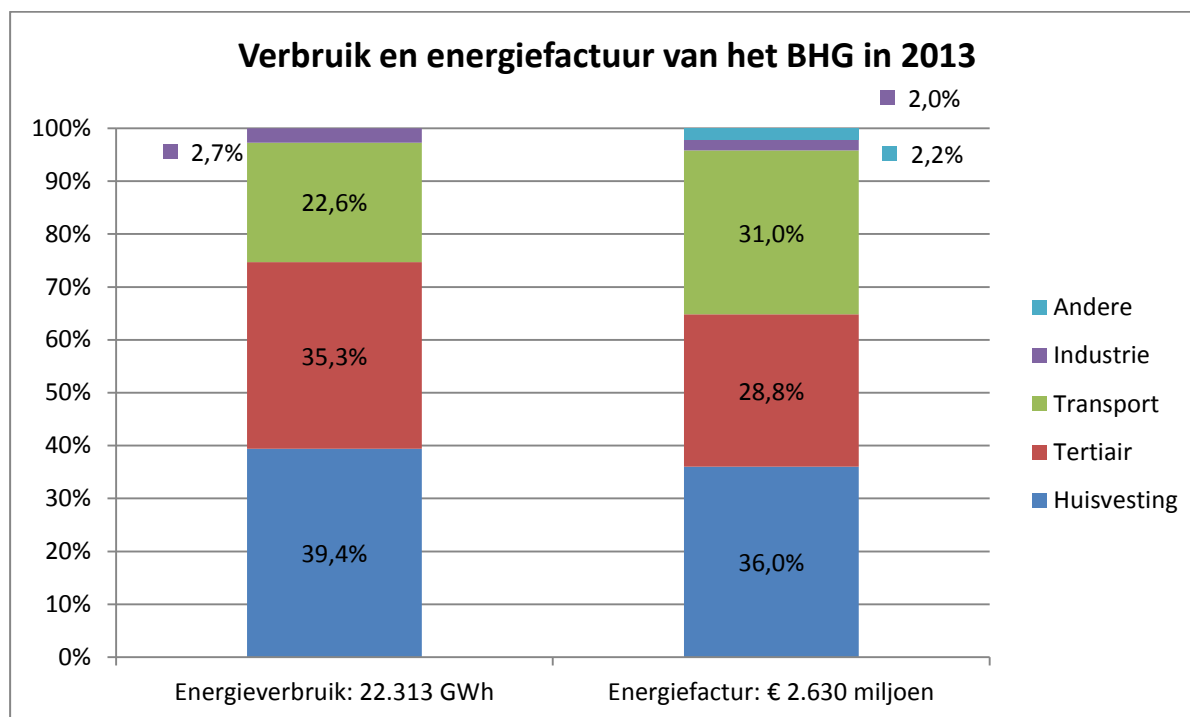
4.1. Inleiding: het Brusselse gebouwenpark ¹⁷ en zijn energieverbruik

Op 1 januari 2015 telde Brussel **194.269 gebouwen**, verdeeld over 162.242 residentiële (83,5%) en 32.027 niet-residentiële gebouwen (16,5%). Het Gewest telt momenteel **518.494 woonegelegenheden**, waarvan de meeste (58,7%) in appartementsgebouwen liggen.

In 2013 bedroeg het energieverbruik van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 22.313 GWh; het aandeel van de residentiële, tertiaire en industriële gebouwen bedraagt ruim 77%.

De energiefactuur van het Gewest loopt op tot 2.360 miljoen euro, waarvan ongeveer 67% voor de gebouwen.

Figuur 4 - Energieverbruik en -factuur van het BHG in 2013 - Opsplitsing per economische sector

¹⁷ Gegevens van BISA (2015)

4.2. De types en functies van de betrokken gebouwen

De energieprijzen worden vooral toegekend voor de verbetering van de energieprestaties van de woningen. Dit geldt zowel wat het aantal premies (98%) betreft als voor de toegekende bedragen (86%). Tussen 1996 en 2014 werden 44.568 wooneenheden gebouwd, goed voor 3,9 miljoen m² "bewoonbare oppervlakte".

Tabel 4 - Opsplitsing van de premies volgens bouwtype

Gebouwtype	BISA 2015		Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	# Gebouwen	# Wooneenheden	#	%	€	%
Eengezinswoning	128.571	213.974	4.633	47%	€ 5.364.295	34%
Appartementsgebouw	33.671	304.520	4.991	51%	€ 8.051.991	52%
Niet-residentieel gebouw	32.027	44.502	228	2%	€ 2.189.548	14%
Totaal			9.852		€ 15.605.833	

We kunnen hier globaal uit afleiden dat de premies vooral worden gebruikt voor residentiële gebouwen: eengezinswoningen en appartementsgebouwen. Wat de types en functies van gebouwen aangaat, kunnen de beschikbare gegevens echter problemen opleveren. De codering steunt immers op de inlichtingen die de aanvrager verstrekt, en dat kan diverse situaties en vragen opleveren:

- In het geval van een vrijstaande eengezinswoning die tot meerdere wooneenheden wordt omgebouwd (flat of appartement op zolder), is het onmogelijk te voorspellen wat de aanvrager zal invoeren: eengezinswoning of appartementsgebouw?
- In het geval van een appartementsgebouw heeft de aanvrager de keuze om een aanvraag in te dienen voor elke wooneenheid afzonderlijk of voor het geheel, via mede-eigendom. In het eerste geval is het mogelijk om voor eenzelfde gebouw negen premieaanvragen in te dienen (gemiddeld aantal wooneenheden per woning volgens BISA); in het tweede geval is er maar één aanvraag voor het geheel. Men kan dus niet beweren dat premies voor eengezinswoningen oververtegenwoordigd zijn als men de wooneenheden vergelijkt.
- Bij woningen met meerdere functies (zoals een handelszaak gecombineerd met wooneenheid) moet het hoofdgebruik van het gebouw als bestemming ingevuld worden. De aanvrager voert dit echter niet altijd correct volgens deze verhouding in. Hij zou ervoor kunnen kiezen zijn premie aan te vragen als tertiair gebouw én als residentieel gebouw. Vanaf 2017 en vanaf het gebruik van het onlineformulier Irisbox zal de aanvrager geholpen worden om de correcte bestemming in te vullen volgens de hoofdbestemming van het gebouw.

Samengevat: het is niet mogelijk om met de momenteel ingevoerde gegevens sluitende conclusies te trekken over het preferentiële gebruik van de premies voor eengezinswoningen of appartementsgebouwen.

4.3. Renovaties en nieuwbouw

De aanvrager moet in het formulier preciseren of de premie bedoeld is voor een nieuwbouw dan wel voor een renovatie. De meeste premies kunnen enkel voor renovaties uitgekeerd worden.

Nagenoeg alle premies (>99%) en het grootste deel van het budget (94%) gaan naar renovatie van gebouwen. Bepaalde technologieën worden nochtans ook in nieuwe constructies ondersteund.

Tabel 5 - Opsplitsing de toegekende premies en het totaalbedrag volgens de type werkzaamheden (renovatie of nieuwbouw)

Gebouwtype	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Nieuwbouw	54	0,5%	€ 888.932	6%
Renovatie	9.798	99,5%	€ 14.716.901	94%
Totaal	9.852		€ 15.605.833	

In de 54 nieuwbouwdossiers tekenen zich twee groepen af: premies met een bouwjaar dat maximaal 10 jaar geleden is (tussen 2006 en 2015) of de nieuwe constructie in de strikte zin van het woord. Het gaat dus niet om 54 nieuwe gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Wat bedrag en technologie aangaat, zien we de volgende verdeling:

Tabel 6 - Opsplitsing van 'nieuwbouwpremies' per technologie, aantal en toegekend bedrag

Type technologie	Aantal toegekende premies	Toegekend totaalbedrag
A5 – Blower Door test	6	€ 4.543
B5 – Groendak	19	€ 9.061
B7 – Buitenzonwering	6	€ 2.733
B10 – Passief of lage-energie	15	€ 785.076
C4 – Warmtepomp	3	€ 13.500
D1 – Zonneboiler	1	€ 17.032
D2 – Fotovoltaïsch systeem	3	€ 15.575
E2 - Warmtekrachtkoppeling	1	€ 41.413
Totaal	54	€ 888.932

De groendakpremie komt qua aantallen het meest voor in de nieuwbouwconstructie (meer dan een derde). Wat bedragen aangaat, eisen groendaken echter slechts 1% van het totale uitgekeerde budget op. De premies voor "passief- of lage-energiewoningen" vormen in aantal bijna 28% van alle nieuwbouwpremies maar meer dan 88% zodra we naar de bedragen kijken. We bekijken deze premies later meer in detail.

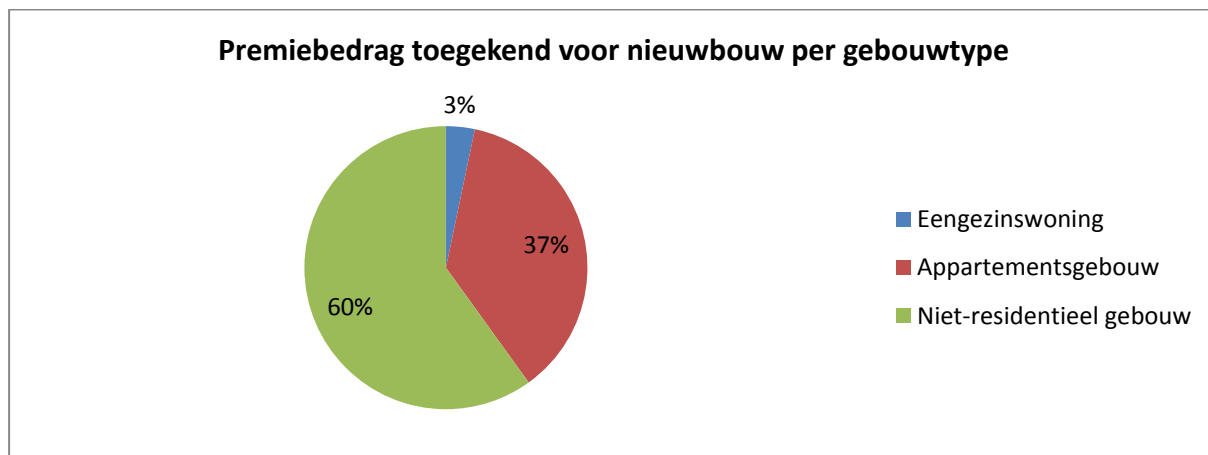
Kijken we naar het gebouwtype in het nieuwbouwsegment, dan merken we dat niet-residentiële gebouwen meer dan de helft van de hier toegekende bedragen opsorpen. Appartementgebouwen

blijven twaalf keer meer vertegenwoordigd dan eengezinswoningen. De eerder geformuleerde opmerking over de kwaliteit van de codering van het gebouwtype blijft echter ook hier van kracht. Ook nu is het dus moeilijk om eenduidige conclusies te trekken.

Figuur 5 - Premiebedrag toegekend voor nieuwbouw per gebouwtype

4.3.1. Focus op de B10-premie

De B10-premie is – wat begroting 2016 en nieuwbouw aangaat – de meest toegekende premie in termen van totaalbedrag. Deze premie is ook toegankelijk voor alle aanvragerscategorieën, en zowel bij nieuwbouw als bij renovatie. Van de 38 premies die in 2016 werden uitgekeerd, waren er 15 voor nieuwbouw, of één premie op twee. In 2015 was die verhouding nog één premie op vijf.

Tabel 7 - Opsplitsing van de premies B10 volgens de toegekende aantallen

Aanvragers	Nieuw			Renovatie			Totaal
	Eengezinswoning	Appartementgebouw	Tertiair	Eengezinswoning	Appartementgebouw	Tertiair	
Gezinnen	2	-	1	9	4	-	16
Privésector	-	1	-	-	2	3	6
Openbare sector	1	4	6	-	1	-	12
Vzw's	-	-	-	1	2	1	4
Totaal	3	5	7	10	9	4	38

Het totale bedrag dat werd uitgekeerd aan B10-premies, loopt op tot 23% van het totaal van begrotingsjaar 2016, of € 1.322.282 . Daarvan gaat 40% naar renovatie en de rest naar nieuwbouw. Dit is een trendbreuk tegenover 2015 toen nog 70% naar renovatie ging.

Tabel 8 - Opsplitsing van de B10-premies volgens uitgekeerde bedragen

Aanvragers	Nieuw			Renovatie			Totaal
	Eengezinswoning	Appartementgebouw	Tertiair	Eengezinswoning	Appartementgebouw	Tertiair	
Gezinnen	€ 10.754	-	€ 200.000	€ 113.250	€ 58.875	-	€ 382.879
Privésector	-	€ 100.000	-	-	€ 65.088	€ 116.355	€ 281.443
Openbare sector	€ 5.116	€ 187.681	-	-	€ 100.000	-	€ 574.322
Vzw's	-	-	€ 281.525	€ 13.918	€ 59.096	€ 10.624	€ 83.639
Totaal	€ 15.870	€ 287.681	€ 481.525	€ 127.168	€ 283.060	€ 126.979	€ 1 322 282
		€ 785.076			€ 537.206		

De premie wordt hoofdzakelijk aangevraagd door, en uitgekeerd aan gezinnen (42% van de aanvragen), maar slurpt slechts 29% van het totale subsidiebedrag op. De openbare sector ontvangt het leeuwendeel van de uitgekeerde bedragen (43%) voor renovatie of nieuwbouw van een totale oppervlakte van 41.463,7 m².

5. WIE ONTVANGT DE PREMIES? ANALYSE PER GROTE ACTIVITEITENSECTOREN: GEZINNEN, OPENBARE SECTOR, PRIVÉSECTOR EN VZW'S

5.1. Algemene resultaten

Op het aanvraagformulier moet de premieaanvrager kiezen uit 21 mogelijkheden voor "type aanvrager". Om de leesbaarheid van dit verslag te verbeteren werden de premies gegroepeerd in vier grote activiteitensectoren:

- **De gezinnen:** een belangrijke groep aanvragers, waar de aanvraag meestal bestemd is voor woongelegenheid (eengezinswoningen of appartementsgebouwen). Aan deze categorie werden ook de aanvragen van mede-eigenaars en syndici (gebouwbeheerders) toegevoegd.
- **De privésector:** deze categorie omvat zowel privébedrijven als vrije scholen.
- **De openbare sector:** deze categorie omvat ook de gemeenten, de OCMW's, OVM's, overheidsdiensten enz. maar niet de vzw's.
- **De vzw's:** de vzw's krijgen een volwaardige categorie om hun cijfers beter te kunnen analyseren.

Tabel 9 - Opsplitsing van de premies volgens grote activiteitensectoren

Aanvragers	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Gezinnen	9.683	89%	€ 9.648.583	61%
Privésector	502	5%	€ 2.591.170	16%
Openbare sector	575	5%	€ 3.004.504	19%
Vzw's	165	1%	€ 624.038	4%
Totaal	10.925		€ 15.868.296	

De overgrote meerderheid van de premies gaat naar de gezinnen: 89% van alle premies, tegen slechts 61% van het totale toegekende bedrag.

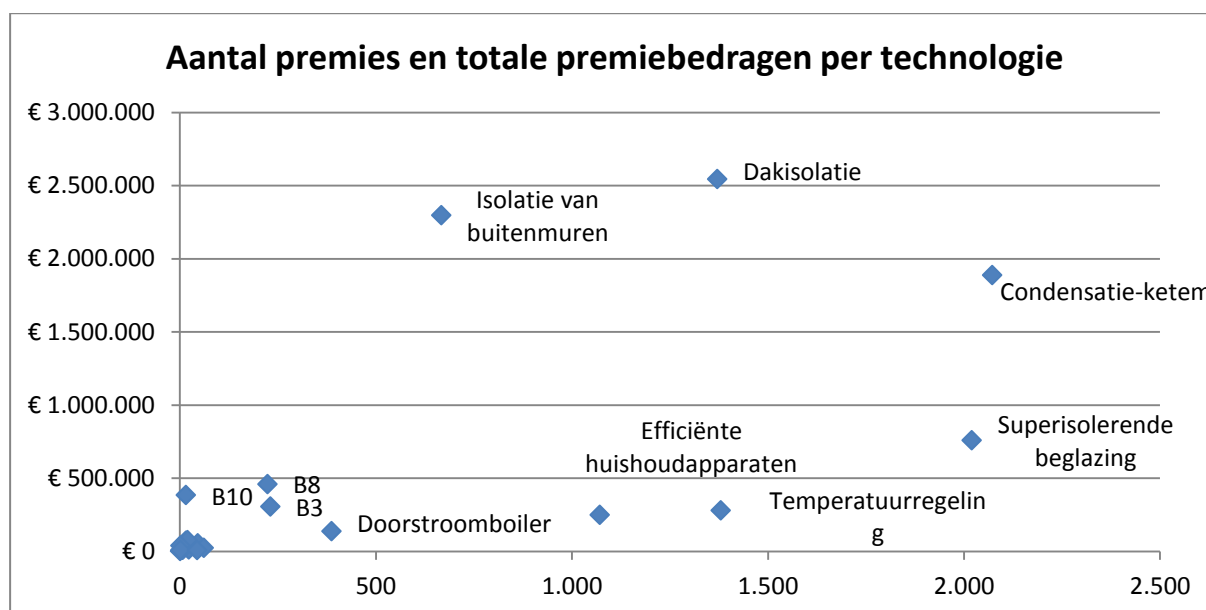
5.2. Focus op de gezinnen

5.2.1. Technologiekeuzes: in de eerste plaats dakisolatie en energiezuinige huishoudtoestellen

De gezinnen vragen vooral premies aan voor condensatieketels, terwijl in 2015 de energiezuinige huishoudtoestellen nog op de eerste plaats stonden. Dit is te verklaren door het feit dat de F-premie in 2016 niet meer tot de gesubsidieerde premies behoort. De 1.079 F-premies op begrotingsjaar 2016 komen dus overeen met premieaanvragen met een factuur van 2015 die tot einde april 2016 ingediend konden worden.

Wat de bedragen aangaat: de muur- en dakisolatie delen bijna 50% van het premiebudget, gevolgd door de ketels (19%).

Figuur 6 - Aantal premies en totaalbedrag voor gezinnen, per technologie

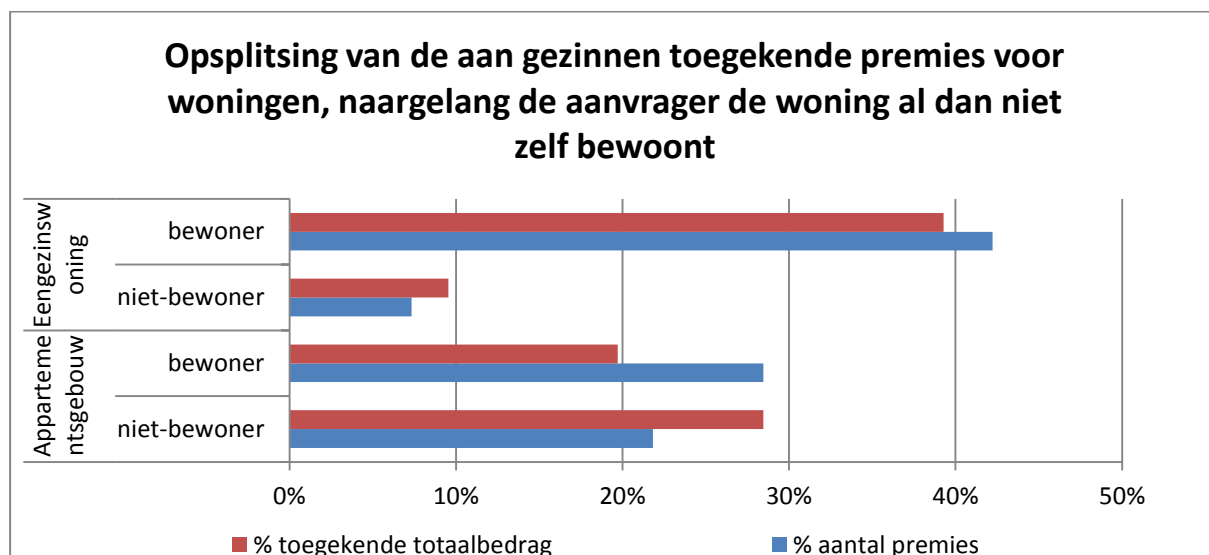
5.2.2. Opsplitsing bewoner / niet-bewoner

Het concept "bewoner / niet-bewoner" steunt op het gegeven of het adres waar de werken plaatsvinden, al dan niet overeenstemt met het adres van de aanvrager. Deze waarde is slechts indicatief, aangezien de aanvrager in heel wat gevallen (bijv. volledige renovatie of B10-premie) na de voltooiing van de werken verhuist naar zijn nieuwe woning. Dit levert dus een vertekend beeld op. Bovendien worden sommige aanvragen ingediend via de syndicus van het gebouw. In dat geval is het adres van de werken niet dat van de aanvrager. De aanvrager wordt dus "niet-bewoner" genoemd, ook al woont de echte eigenaar wel degelijk in de woning in kwestie. De volgende grafiek werd opgesteld zonder rekening te houden met verenigingen van mede-eigenaars en residentiegebouwbeheerders, wat een realistischer beeld oplevert.

Figuur 7 - Opsplitsing van de aan gezinnen toegekende premies voor woningen, naargelang de aanvrager de woning al dan niet zelf bewoont

De gezinnen vragen vooral premies aan voor het pand dat ze bewonen (70%), veel meer dan voor pand(en) die ze niet bewonen. Het gemiddelde toegekende bedrag verschilt nochtans sterk voor zelf bewoonde (€ 832) en niet zelf bewoonde (€ 1.298) woningen. De vraag rijst dan wat het plan is van de niet-bewonende aanvrager: wil hij er zelf zijn intrek nemen na de werken, of wil hij het verhuren?

5.2.3. Renovaties / nieuwbouw: bijna uitsluitend renovaties

Tabel 10 - Opsplitsing van de aan gezinnen toegekende premies voor nieuwbouw en voor renovatie

Gezinnen	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Nieuwbouw	38	0,4%	€ 245.671	2,5%
Renovatie	9.645	99,6 %	€ 9.402.912	97,5%
Totaal	9.683		€ 9.648.583	

In 2016 werden slechts 38 premieaanvragen voor nieuwbouw goedgekeurd, goed voor ongeveer 2,5% van het totaalbedrag.

5.3. Focus op de openbare sector

5.3.1. Algemene resultaten

Tot de aanvragers uit de openbare sector behoren administraties, openbare diensten, overheidsbedrijven en instellingen van openbaar nut.

Tabel 11 - Opsplitsing van de premies volgens het type openbare sector (aantal en bedrag)

Openbare sector	Aantal toegekende premies	Toegekend totaalbedrag
Franse Gemeenschap	2	€ 7.629
Gemeente	35	€ 474.048
OCMW	157	€ 74.498
School Vlaamse Gemeenschap	3	€ 4.998
Overheidsbedrijf	371	€ 2.263.720
EU-instellingen	2	€ 20.916
Federale overheid	2	€ 6.000
Overheidsbestuur (geconsolideerd paragewestelijk orgaan)	3	€ 152.695
Totaal	575	€ 3.004.504

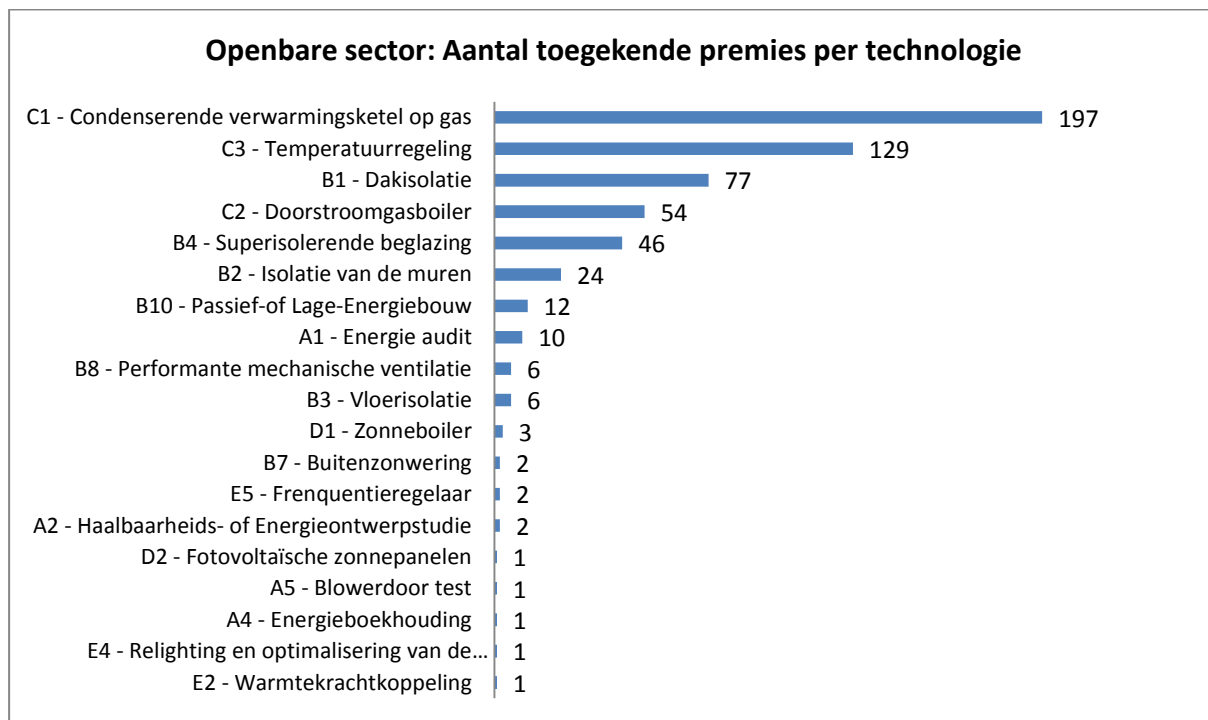
De overheidsbedrijven vormen een groot gedeelte van de aanvragers vanuit de openbare sector (ongeveer 65%). Bijna 57% hiervan zijn OVM's, namelijk maatschappijen die als missie hebben sociale woningen te verschaffen aan de mensen die voldoen aan de toelatingscriteria. Deze aanvragers ontvangen verhoogde premies in categorie C, op hetzelfde niveau als de gezinnen met een laag inkomen.

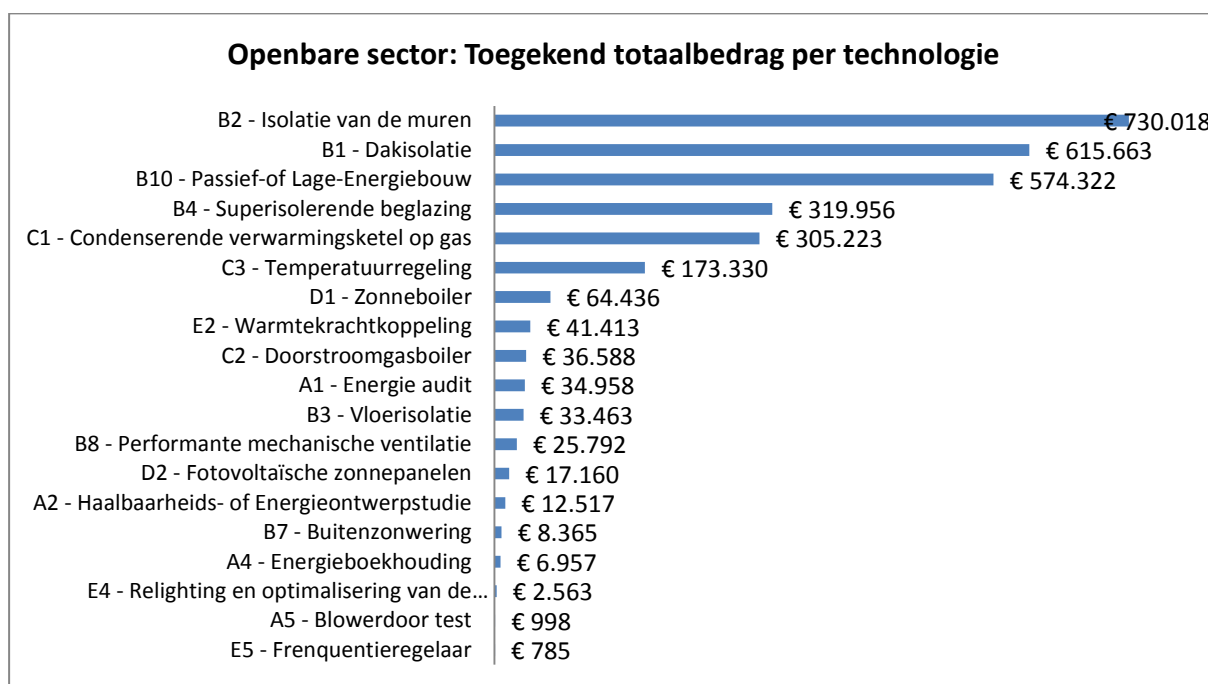

5.3.2. Technologiekeuzes: dominant aantal verwarmingsketels en warmteregeling; grootste deel van het totale subsidiebedrag naar passief en lage-energie, dakisolatie en superisolerende beglazing.

Figuur 8 - Aantal premies toegekend aan de openbare sector, per technologie

Figuur 9 - Totaalbedragen toegekend aan de openbare sector, per technologie

Louter in aantallen wordt de premie voor condensatieketels het meest toegekend (34%), maar deze premies eisen slechts 10% van het totale premiebedrag voor de openbare sector op. In aantallen uitgekeerde premies volgt de warmteregeling op de tweede plaats (22%), maar hier gaat het om slechts ongeveer 6% van de uitgekeerde premiebedragen. Er werden slechts 12 B10-premies goedgekeurd, maar deze eisen 19% van het totale bedrag op.

Merk op dat sinds 2010 elk nieuw openbaar project moet overeenstemmen met de passiefstandaard (engagement dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is aangegaan om het voorbeeld te tonen in de strijd tegen de CO₂-uitstoot).

5.3.3. Premies toegekend aan de gemeenten: bijna een vijfde van het totaalbedrag van de openbare sector

De gemeenten hebben direct of indirect (via de OCMW's) geprofiteerd van 19% van het totaalbedrag dat aan de openbare sector werd toegekend.

Tabel 12 - Premies toegekend aan de openbare sector, opgesplitst volgens functie van het gebouw

Openbare sector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	Gemeenten	OCMW's	Gemeenten	OCMW's
Niet-residentieel gebouw	28	5	€ 402.611	€ 9.922
Residentieel gebouw	7	152	€ 71.437	€ 130.221
<i>Appartementsgebouw</i>	3	147	€ 37.475	€ 62.646
<i>Eengezinswoning</i>	4	5	€ 33.962	€ 1.930
Totaal	35	157	€ 474.048	€ 74.498
			€ 548.546	

5.3.4. Renovaties en nieuwbouw

Minstens 82% van het totaalbedrag aan premies dat wordt toegekend aan de openbare sector, gaat naar renovaties. Het betreft bijna 98% van het aantal toegekende premies.

Tabel 13 - Opsplitsing van de aan de openbare sector toegekende premies voor nieuwbouw en renovatie

Openbare sector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Nieuwbouw	13	2%	€ 532.766	18%
Renovatie	562	98%	€ 2.471.738	82%
Totaal	575		€ 3.004.504	

5.4. Focus op de privésector

5.4.1. De aanvragers uit de privésector: ondernemingen en vrije scholen

De aanvragers uit de privésector behoren tot twee grote categorieën: ondernemingen en vrije scholen. Ongeveer 82% van het totale premiebedrag voor deze sector gaat naar de ondernemingen.

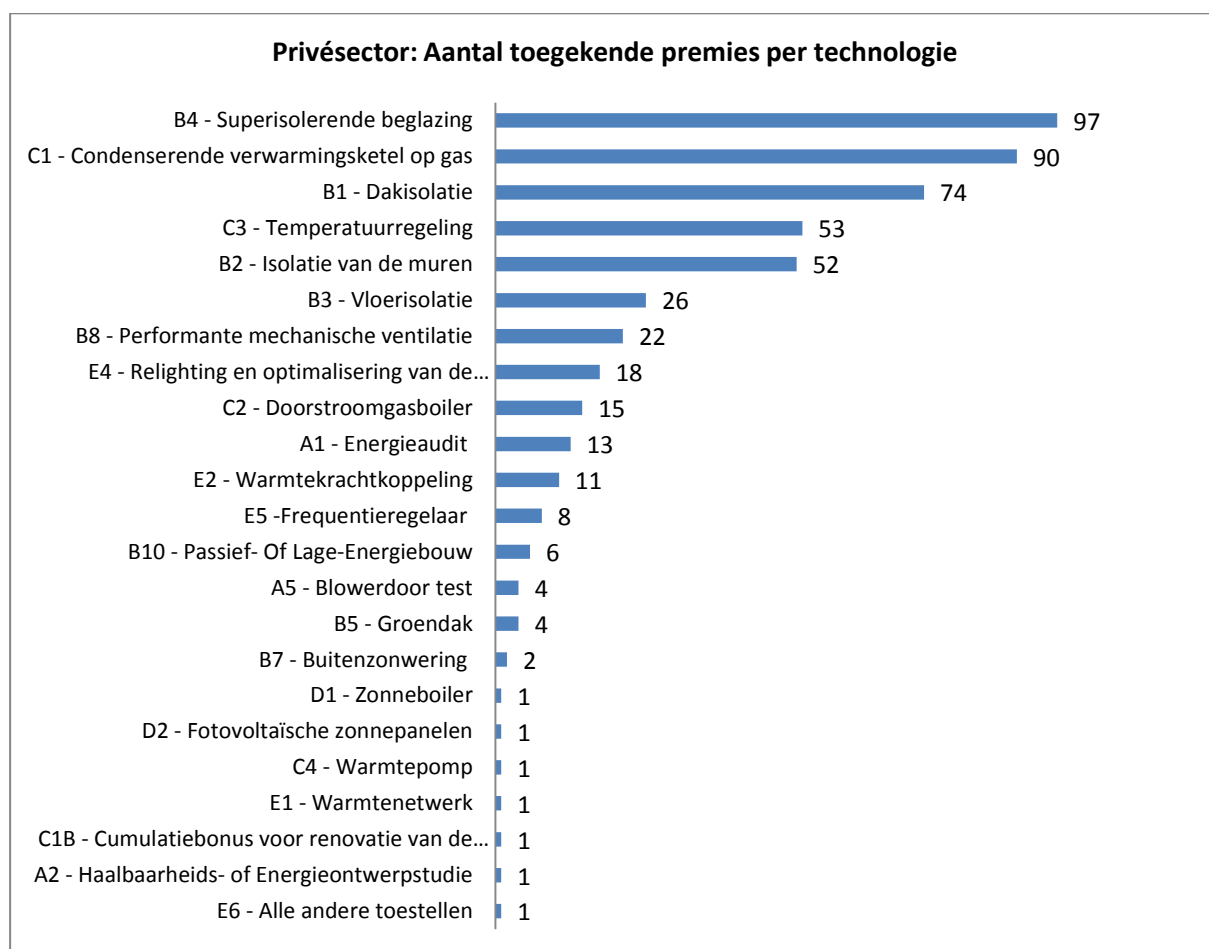

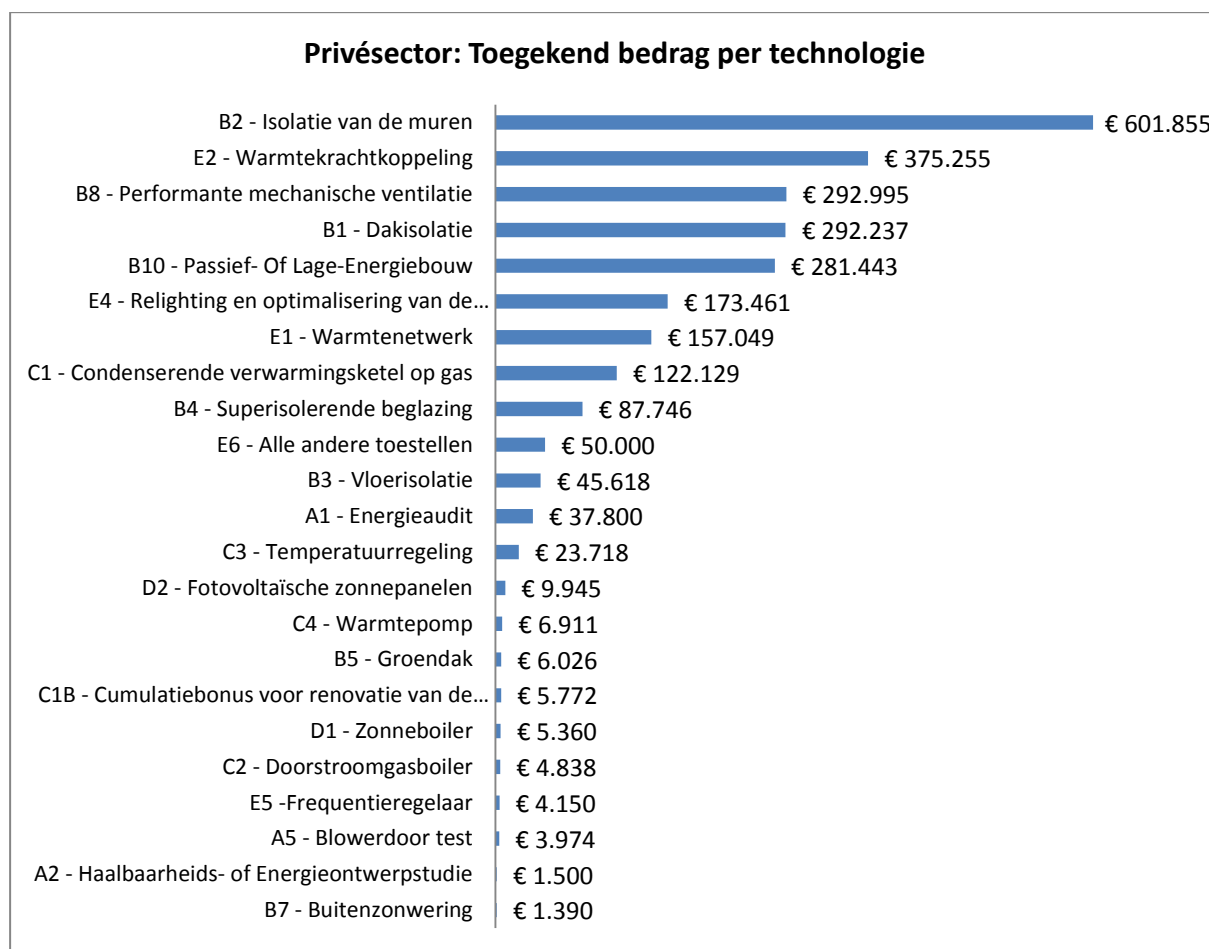

Tabel 14 - Premies toegekend aan de privésector

Privésector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Vrije school	41	8%	€ 470.744	18%
Privéonderneming	461	92%	€ 2.120.426	82%
Totaal	502		€ 2.591.170	

De grootste categorie binnen de privéondernemingen omvat de vastgoedkantoren (die premies aanvragen voor alle soorten gebouwen, ook residentiële) en de ondernemingen die hun eigen (tertiaire en/of industriële) gebouwen laten renoveren of bouwen.

5.4.2. Technologiekeuze: de premies voor muurisolatie slopen 23% van het totale bedrag op

Figuur 10 - Aantal premies toegekend aan de privésector, gerangschikt volgens technologie

Figuur 11 - Premiebedragen toegekend aan de privésector, gerangschikt volgens technologie

Wat aantallen betreft, blijven de premies voor isolatie en energie-efficiënte verwarming de meest toegekende.

5.4.3. Functies en soorten gebouwen: appartementsgebouwen en niet-residentiële gebouwen

Afgaande op de bedragen is 60% van het aan de privésector toegekende totaalbedrag bestemd voor woongelegenheden.

Tabel 15 - Opsplitsing van de aan de privésector toegekende premies volgens het type "begunstigde" gebouw

Privésector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Eengezinswoning	87	17%	€ 106.940	4%
Appartementsgebouw	290	58%	€ 1.449.609	56%
Niet-residentiële gebouw	125	25%	€ 1.034.621	40%
Totaal	502		€ 2.591.170	

5.4.4. Renovaties en nieuwbouw: vooral renovaties

Voor begrotingsjaar 2016 zijn de werken waarvoor de privésector premies aanvraag en kreeg renovaties (meer dan 99% van de werken). Deze projecten slopen bijna 96% van het toegekende totaalbedrag op.

Tabel 16 - Premies toegekend aan de privésector voor renovatie en nieuwbouw

Privésector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Nieuwbouw	3	0,6%	€ 110.495	4,3%
Renovatie	499	99,4%	€ 2.480.675	95,7%
Totaal	502		€ 3.904.973	

5.5. Focus op de vzw's

5.5.1. De aanvragers bij de vzw's: algemene resultaten

De vzw's vroegen in totaal 165 premies aan. Het gaat vooral om kinderdagverblijven, ziekenhuizen en SVK's.

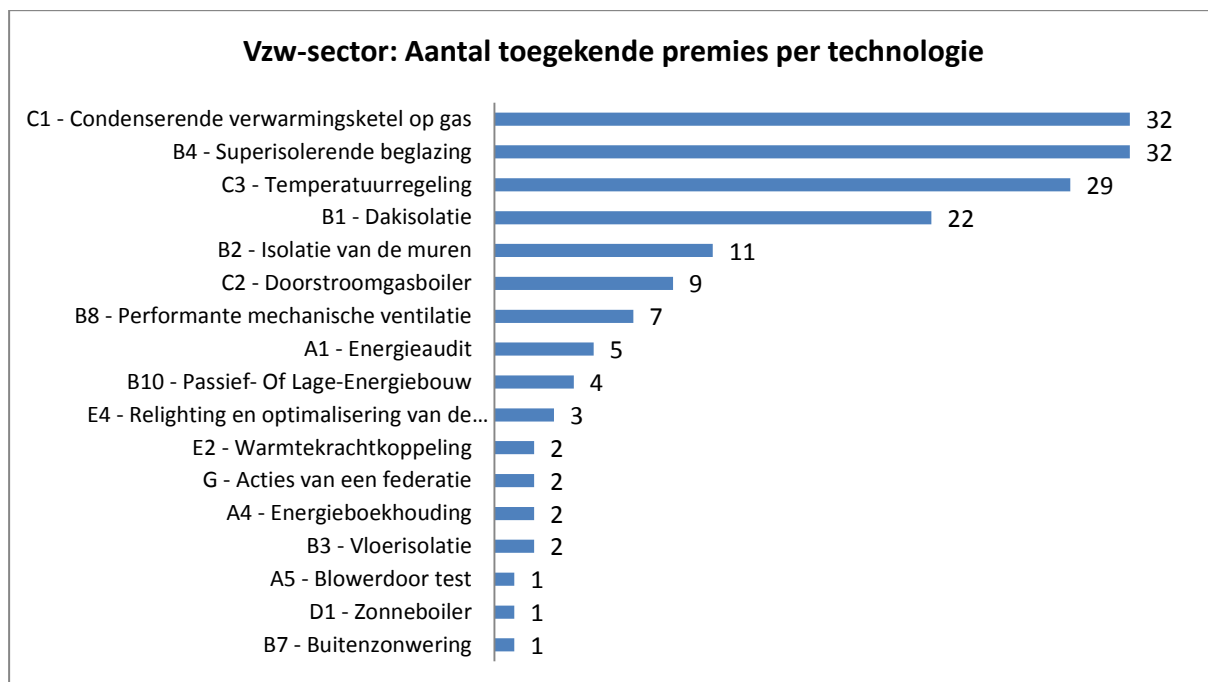
Tabel 17 - Premies toegekend aan de vzw's

VZW-sector	Toegekende premies	
	#	€
Vzw	165	€ 624.038

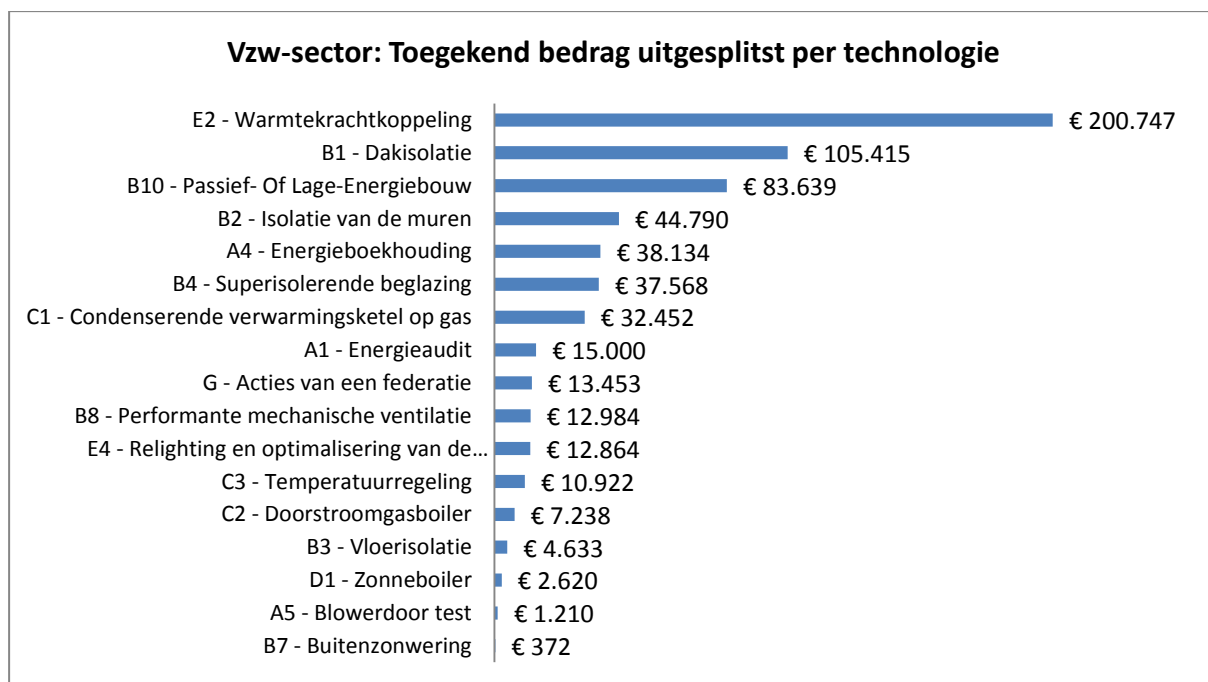
5.5.2. Technologiekeuzes:

Net zoals in de andere sectoren voeren de premies voor gascondensatieketels en superisolerende beglazing het lijstje aan. Ze zijn elk goed voor bijna 20% van het totale aantal toegekende premies. Daarachter volgen de premies voor energie-efficiënte verwarming en isolatie. Die vijf categorieën zijn goed voor ruim 75% van het totale aantal toegekende premies.

Figuur 12 - Aantal premies toegekend aan vzw's, gerangschikt volgens technologie

Wat de bedragen betreft, eisen de premies voor warmtekrachtkoppeling de eerste plaats op (32%), ondanks het feit dat het hier slechts om twee premieaanvragen gaat: een van € 171.464 en de andere van € 29.283. De premie voor dakisolatie staat op de tweede plaats met zowat 17% van het toegekende totaalbedrag voor de vzw's, gevolgd door de premie passief of lage-energie (13% van het totaalbedrag).

Figuur 13 - Premiebedragen toegekend aan vzw's, gerangschikt volgens technologie

5.5.3. Functies en types van gebouwen:

Tabel 18 - Opsplitsing van de aan de vzw's toegekende premies volgens het type van het "begunstigde" gebouw

Vzw-sector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Eengezinswoning	31	19%	€ 59.050	10%
Appartementsgebouw	89	54%	€ 225.801	36%
Niet-residentieel gebouw	45	27%	€ 339.188	54%
Totaal	165		€ 624.038	

Wat bedragen aangaat, gaat het leeuwendeel naar de tertiaire sector (54% van het totaal). Als men louter naar aantal premies kijkt, worden er vooral premies toegekend voor appartementsgebouwen.

5.5.4. Renovaties en nieuwbouw: uitsluitend renovatie

Op het begrotingsjaar 2016 werden uitsluitend premies toegekend voor renovaties.

Tabel 19 - Premies toegekend aan vzw's voor renovatie en voor nieuwbouw

Vzw-sector	Aantal toegekende premies		Toegekend totaalbedrag	
	#	%	€	%
Nieuwbouw	-	-	-	-
Renovatie	265	100%	€ 624.038	100%
Totaal	265		€ 624.038	

6. WIE ONTVANGT DE PREMIES? ANALYSE PER INKOMENSCATEGORIE (MET FOCUS OP DE GEZINNEN)

6.1. Categorieën die openstaan voor alle doelgroepen

Het gemiddelde bedrag van de premies die aan de openbare sector worden uitgekeerd, ligt ruim hoger dan dat voor gezinnen. Dat komt door de omvang van de projecten (€ 5.225 tegen € 908). Maar omdat er geen begrotingsenveloppe wordt gereserveerd volgens inkomenscategorie is er geen directe concurrentie tussen de premies van categorie C voor de gezinnen en de premies voor de openbare sector.

Gezinnen komen in aanmerking voor de drie inkomenscategorieën.

Tabel 20 - Opsplitsing van het bedrag en het aantal toegekende premies voor de diverse sectoren, volgens inkomenscategorie

Inkomens-categorie	Basis - categorie A		Gemiddelde inkomens – categorie B		Lage inkomens - categorie C	
	#	€	#	€	#	€
Gezinnen	3.594	€ 3.279.395	1.852	€ 1.523.579	4.028	€ 3.806.961
Mede-eigendom	0	€ 0	0	€ 0	209	€ 1.038.648
Doelgroep	229	€ 749.263	0	€ 0	346	€ 2.255.241
Privé	474	€ 2.423.390	0	€ 0	28	€ 167.780
Vzw's	60	€ 338.922	0	€ 0	105	€ 235.117
Totaal	4.357	€ 6.790.970	1.852	€ 1.523.579	4.716	€ 7.503.747

De openbare sector, privésector en vzw's worden standaard tot de basiscategorie A gerekend.

Sommige doelgroepen (collectiviteiten, OVM's, Woningfonds, SVK's, ...) ontvangen automatisch verhoogde premies in de categorie lage inkomens.

De bonussen die worden toegekend aan categorie C mikken ook op de openbare instellingen die als missie hebben om te helpen woongelegenheden ter beschikking te stellen voor gezinnen met een gemiddeld tot laag inkomen, en deze te beheren: SVK's, OVM's en het Woningfonds.

6.2. Het aantal premies en de toegekende bedragen voor deze nieuwe doelgroepen blijven onder de verwachtingen

De Brusselse regering heeft beslist om vanaf 2016 enkele doelgroepen (de collectiviteiten zoals scholen, kinderdagverblijven, ..., de mede-eigendommen en de eigenaars-verhuurders) te bevoordelen door ze gelijk te schakelen met categorie C – lage inkomens.

De (33) collectiviteiten zijn zeer goed vertegenwoordigd bij de vzw's, met 23 premies, terwijl de vraag bij andere sectoren veel zwakker is (slechts 8 bij de privésector en 2 in de openbare sector).

Tabel 21 - Opsplitsing van het aantal en de bedragen van de toegekende premies voor de doelgroepen (voorkeurscategorie)

Doelgroepen	Sector	Aantal	Bedrag
Eigenaars-verhuurders	Gezinnen	58	€ 100.119,98
Mede-eigendommen		209	€ 1.038.648
Collectiviteiten	Openbare sector	2	€ 47.747
	Privé	8	€ 47.554
	Vzw's	23	€ 106.908

De gelijkshakeling van de nieuwe doelgroepen met categorie C heeft het budget met bijna 450 k€ verhoogd; dit bedrag volstaat duidelijk niet om de vereenvoudiging van het premiestelsel 2016 te dekken en het beschikbare budget van 22 mio € te gebruiken.

Tabel 22 – Uitgekeerde bedrag voor de doelgroepen (voorkeurcategorie) en verschil in categorie A

Doelgroepen	Bedrag dat ontvangen zou zijn zonder invoering van doelgroep (in categorie A)	Werkelijk ontvangen bedrag (in categorie C)	Vershil
Collectiviteiten	€ 126.786	€ 202.209	€ 75.423
Mede-eigendommen	€ 703.289	€ 1.038.648	€ 335.359
Eigenaars-verhuurders	€ 67.638	€ 100.120	€ 32.482
			€ 443.264

6.3. Focus op de gezinnen

6.3.1. Algemeen

De verschillen tussen categorieën A en C vallen enigszins op in vergelijking met categorie B, zowel in aantal toegekende premies als wat de totale bedragen aangaat. Er is eveneens een duidelijk verschil in gemiddelde bedragen.

Tabel 23 - Premies voor de gezinnen, opgesplitst volgens inkomenscategorie: aantal en totale bedragen

Inkomenscategorie	Aantal toegekende premies	Toegekend totaalbedrag	Gemiddeld bedrag
Basis - categorie A	3.594	€ 3.279.395	€ 912
Gemiddelde inkomens - categorie B	1.852	€ 1.523.579	€ 823
Lage inkomens - categorie C	4.028	€ 3.806.961	€ 945
Totaal	9.474	€ 8.609.935	€ 909

Ter herinnering: een gezin wordt in één van de categorieën A, B of C ondergebracht op basis van de combinatie van de samenstelling van het gezin en het geheel van de belastingaangiften van alle gezinsleden vanaf 18 jaar. De vergelijking tussen de fiscale gegevens (inkomensklassen) tussen de categorieën A, B en C heeft dus geen zin.

6.3.2. Technologiekeuzes van de gezinnen

Sommige premies vindt men frequenter terug in categorie A (bijv.: energie-efficiënte investeringen uit de E-groep), of omgekeerd in categorie C (bijv. superisolerende beglazing, warmteregeling, doorstroomgasboiler, energiezuinige huishoudtoestellen). "Isolatie en ventilatie" uit de B-groep is verdeeld over de 3 inkomenscategorieën, terwijl de "energieaudit" uit de A-groep, die geen rekening houdt met de inkomenscategorie van de aanvrager, standaard slechts tot één categorie behoort en dus enkel in A kan worden verrekend.

Tabel 24 - Detail van de premies volgens inkomenscategorie

Soorten premies		Aantal premies				%				
		A	B	C	Totaal	A	B	C		
A	A1	Energieaudit	6			6	100%			
	A5	Blower Door test	23			23	100%			
B	B1	Dakisolatie	550	273	470	1.293	43%	21%	36%	
	B1	Passief of lage-energie	5	5	6	16	31%	31%	38%	
	B2	Muurisolatie	254	136	238	628	40%	22%	38%	
	B3	Vloerisolatie	84	56	90	230	37%	24%	39%	
	B4	Superisolerende beglazing	710	405	893	2.008	35%	20%	45%	
	B5	Groendak	15	8	23	46	33%	17%	50%	
	B7	Buitenzonwering	23	12	26	61	38%	20%	43%	
	B8	Efficiënte mechanische ventilatie	83	48	93	224	37%	21%	42%	
	C	C1	Verwarmingsetel	900	382	738	2.020	45%	18%	37%
		C1	Bonus voor volledige renovatie verwarmingssysteem	1			1	100%		
C2		Doorstroomgasboiler	135	84	168	387	35%	22%	43%	
C3		Temperatuurregeling	473	291	599	1.363	35%	21%	44%	
C4		Warmtepomp voor verwarming	3	3	3	9	33%	33%	33%	
C5		Warmtepomp voor SWW	4	2	1	7	57%	29%	14%	
C6		Collectieve verbruizing	4	-	4	8	50%	0%	50%	
D	D1	Zonneboiler	9	6	5	20	45%	30%	25%	
	D2	Fotovoltaïsch systeem	1	3	1	5	20%	60%	20%	
E	E2	Warmtekrachtkoppeling	2	-	-	2	100%	0%	0%	
	E4	Relighting en verlichtingsoptimalisatie	2	-	-	2	100%	0%	0%	
	E5	Frequentieregelaar	29	3	12	44	66%	7%	27%	
F	F	Energiezuinige huishoudtoestellen	278	135	658	1.071	26%	13%	61%	
Totaal			3.594	1.852	4.028	9.474	38%	20%	42%	

Gemarkeerd: technologie types waarbij één inkomenscategorie opvallend meer premies toegekend kreeg (> 50% van het # premies per type). Merk echter op dat die verschillen vooral opduiken bij premies met een globaal laag cijfer.

7. FOCUS OP DE (INDIVIDUELE EN COLLECTIEVE) WONINGEN

7.1. Algemene resultaten

De "dekkingsgraad" is de verhouding tussen het bedrag van de toegekende premie en het bedrag van de investering waarvoor het aanvraagdossier is opgemaakt, berekend door de aanvrager of bepaald op basis van het bestek of de voorgelegde facturen. Deze eenvoudige berekening dekt niet alle energiebesparingen die het premiesysteem oplevert (terugverdiengraad voor de investering).

Tabel 25 - Toegekende premies voor woningen: dekkingsgraad

Woningen – Werken (zonder premies A, F en G)			
Aantal premies	Toegekend totaalbedrag	Totaalbedrag van de investeringen waarvoor een premie werd toegekend	Dekkingsgraad
9.587	€ 13.347.983	€ 93.201.340	14%

Het gaat dus niet om de totale investering van de werken maar enkel het gedeelte dat in aanmerking komt om het premiebedrag te berekenen. Deze cijfers steunen eveneens op de informatie die de aanvrager verschaft, of berekend volgens de beschikbare informatie van de bestekken, voortgangsstaten of facturen. Het is niet altijd mogelijk om een precieze berekening te maken of de correcte informatie te krijgen van de aanvrager.

7.2. De projecten: met hoeveel projecten komen de premies overeen?

De "projecten" worden gedefinieerd door het adres van de "werf" waarvoor de premieaanvraag wordt gedaan. Een "werf" ("project") kan meerdere premies genieten. In 2016 werden 9.587 premies betaald, voor 5.622 werven (gegevens voor woongelegenheden, zonder premies F, A en G). Het gaat om een totaalbedrag van 13.347.983 €.

7.3. Premies voor de aankoop van energiezuinige huishoudtoestellen gaan vooral naar premieaanvragers uit categorie C

Premie F maakt niet meer deel uit van het stelsel 2016. Sommige premies worden echter nog uitgekeerd van het budget 2016, ofwel omdat de verwerking van de aanvraag langer duurde, ofwel omdat het dossier pas werd ingediend tussen 1 januari en 30 april 2016.

De F-premie was te verkrijgen bij aankoop van een koelkast/diepvriezer A++ of een elektrische wasdroger A, en ging gepaard met een bonus indien de gekochte toestellen van een hogere categorie waren (koelkast A+++ of elektrische wasdroger A++). Deze premie was alleen beschikbaar voor gezinnen.

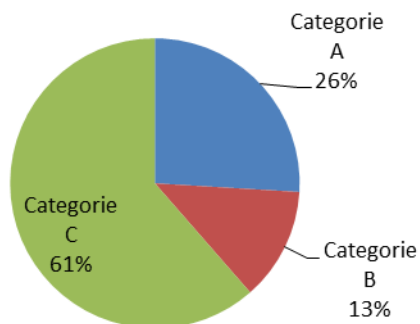
Op de begroting 2016 werden 1.071 premieaanvragen goedgekeurd voor een totaalbedrag van € 249.010.

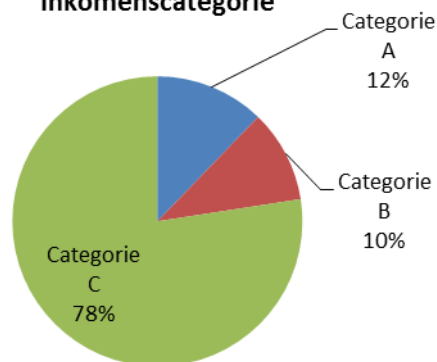

Figuur 14 - Opsplitsing van de uitgekeerde premies (aantal en bedrag) per inkomenscategorie van de aanvrager

Premies F : Opsplitsing van de uitgekeerde premies per inkomenscategorie

Premies F : Opsplitsing van het uitgekeerde totaalbedrag per inkomenscategorie

Tabel 26 - Gemiddelde bedragen van de premies voor energiezuinige huishoudtoestellen, afhankelijk van de inkomenscategorie van de aanvrager

F-premies	
Inkomenscategorie	Gemiddeld bedrag
Basis - categorie A	€ 109
Gemiddelde inkomens - categorie B	€ 191
Lage inkomens - categorie C	€ 293

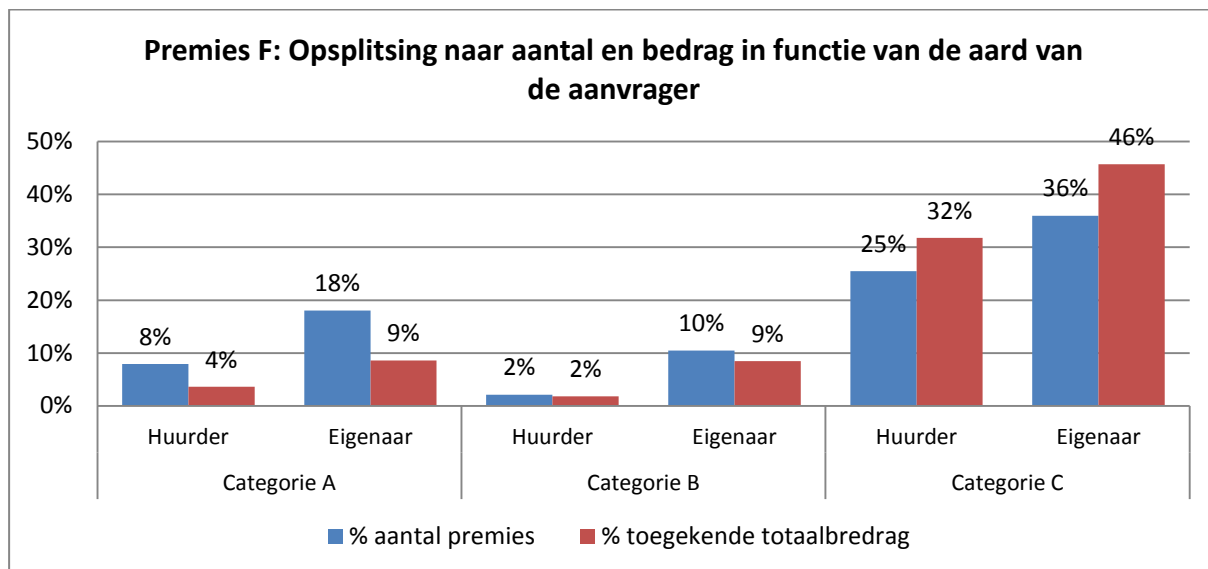
Ongeacht de inkomenscategorie opteert één begunstigde op twee voor een nog energiezuiniger toestel. (In 55% van de gevallen wordt de bonus uitgekeerd).

Hoewel er meer F-premies worden toegekend aan eigenaars (64%) dan aan huurders (ongeacht hun inkomensniveau), heeft deze premie een reëel herverdelingseffect dat iedereen kan bereiken. De premies voor energiezuinige toestellen zijn er immers ook voor huurders: zij genieten – alle inkomenscategorieën samen – van 36% van alle goedgekeurde premies en van 38% van het totale bedrag.

Figuur 15 - Opsplitsing van de premies voor energiezuinige huishoudtoestellen op basis van de kenmerken van de aanvrager (inkomenscategorie, huurder/eigenaar)

8. WAAR GAAN DE ENERGIEPREMIES NAARTOE? DE PREMIES IN DE GEMEENTEN EN IN DE RVOHR-ZONE

8.1. Algemene resultaten

Tabel 27 - Aantal premies en Toegekend totaalbedrag per gemeente

Gemeente	Aantal toegekende premies	Toegekend totaalbedrag
Anderlecht	700	€ 1.135.805
Oudergem	649	€ 693.029
Sint-Agatha-Berchem	235	€ 281.546
Brussel	1.323	€ 2.484.210
Etterbeek	516	€ 753.728
Evere	304	€ 414.676
Vorst	629	€ 761.572
Ganshoren	230	€ 249.750
Elsene	878	€ 1.043.368
Jette	437	€ 1.103.811
Koekelberg	129	€ 141.157
Sint-Jans-Molenbeek	378	€ 407.169
Sint-Gillis	486	€ 704.855
Sint-Joost-ten-Node	161	€ 255.952
Schaarbeek	1.205	€ 1.410.935
Ukkel	1.085	€ 1.535.157
Watermaal-Bosvoorde	372	€ 671.312
Sint-Lambrechts-Woluwe	623	€ 1.201.089
Sint-Pieters-Woluwe	585	€ 619.175
Totaal	10.925	€ 15.868.296

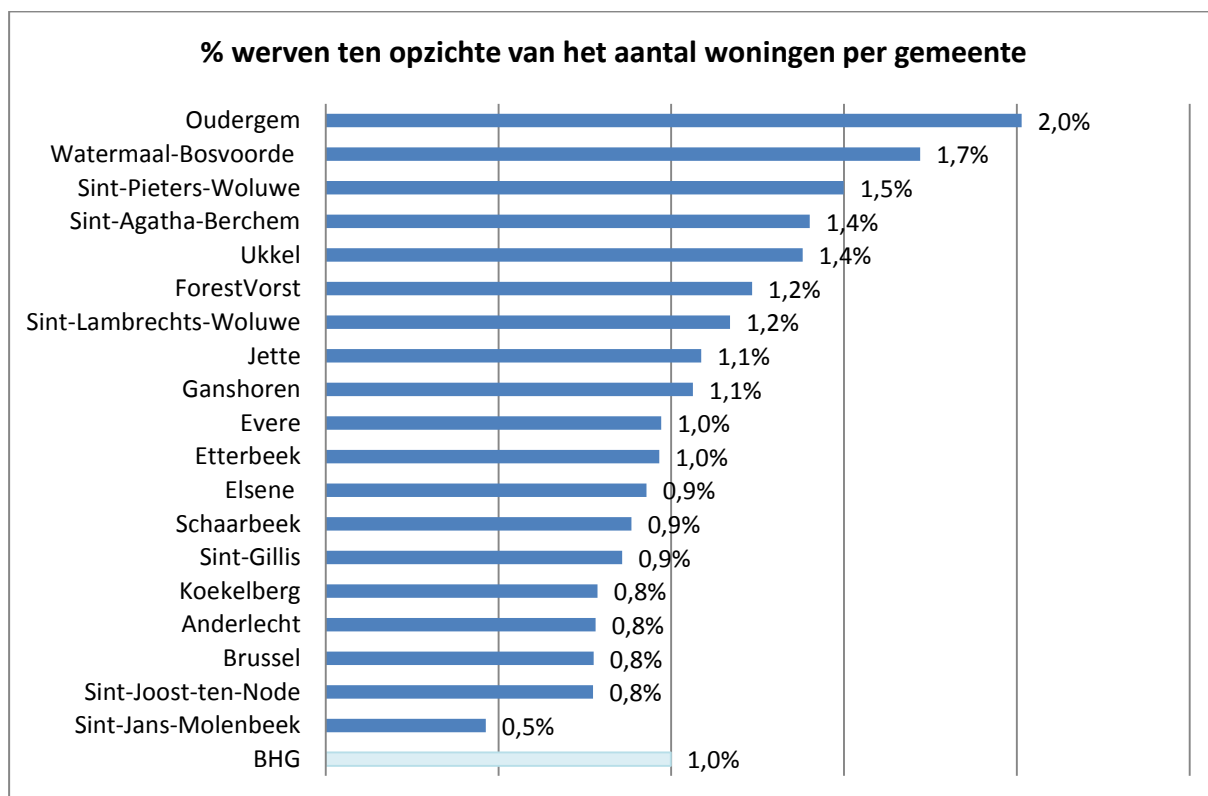

8.2. Energiepremies voor woningen in de gemeenten

In verhouding tot het aantal woongelegenheden op het gemeentelijke grondgebied, worden relatief meer premies toegekend aan projecten omtrent woningen in de gemeenten van de tweede kroon.

Figuur 16 - Opsplitsing van de werkzaamheden aan woningen die energiepremies genieten in functie van de woningvoorraad per gemeente (uitgezonderd F-premies)

8.3. Energiepremies en RVOHR-zone

In begrotingsjaar 2016 werden ongeveer 25% van de energiepremies toegekend aan woningen in een RVOHR-zone, waar ze ook een bonus krijgen. Het totaalbedrag aan toegekende premies bedraagt € 3.315.277, of 21% van het totaalbedrag van de premies voor de woningen.

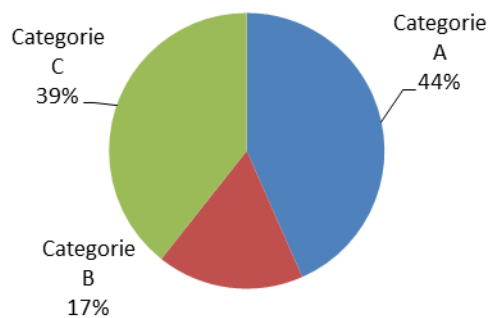
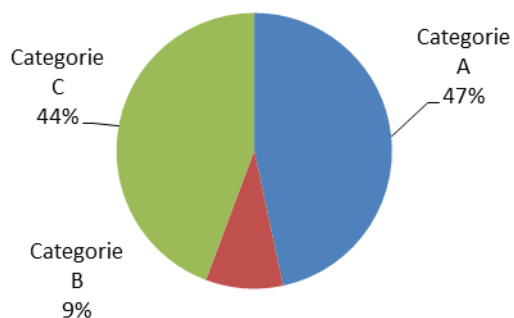
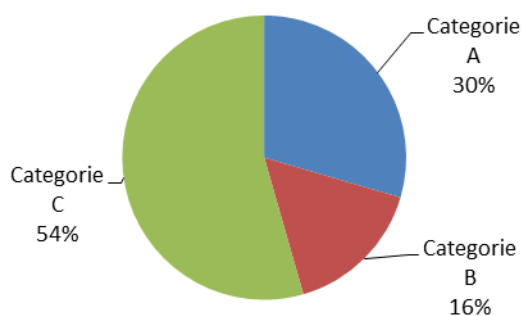
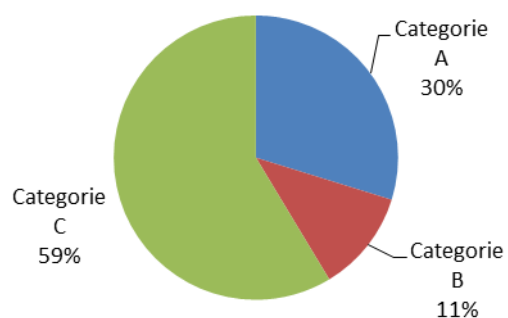
Tabel 28 - Opsplitsing van het budget 2016 per gemeente en percentage met RVOHR-bonus

Gemeente	Totaalbedrag	Premiebedrag met RVOHR-bonus	
Anderlecht	€ 1.135.805	€ 345.350	30%
Oudergem	€ 693.029	€ 8.756	1%
Sint-Agatha-Berchem	€ 281.546	€ 0	0%
Brussel	€ 2.484.210	€ 525.682	21%
Etterbeek	€ 753.728	€ 229.787	30%
Evere	€ 414.676	€ 18.564	4%
Vorst	€ 761.572	€ 199.960	26%
Ganshoren	€ 249.750	€ 0	0%
Elsene	€ 1.043.368	€ 176.075	17%
Jette	€ 1.103.811	€ 35.390	3%
Koekelberg	€ 141.157	€ 25.320	18%
Sint-Jans-Molenbeek	€ 407.169	€ 230.411	57%
Sint-Gillis	€ 704.855	€ 527.844	75%
Sint-Joost-ten-Node	€ 255.952	€ 235.199	92%
Schaarbeek	€ 1.410.935	€ 755.236	54%
Ukkel	€ 1.535.157	€ 0	0%
Watermaal-Bosvoorde	€ 671.312	€ 0	0%
Sint-Lambrechts-Woluwe	€ 1.201.089	€ 0	0%
Sint-Pieters-Woluwe	€ 619.175	€ 1.705	<1%
	€ 15.868.296	€ 3.315.277	

Bedrag RVOHR-bonus: € 301.389

De RVOHR-bonus van 10% voor de inwoners van deze zone geldt voor meer dan 25% van de aanvragen. Hij slurpt echter minder dan 2% van het totale budget op.

Figuur 17 - Premies toegekend in functie van de RVOHR-zone (aantal en bedrag)
Opsplitsing van het aantal premies buiten RVOHR-zones

Opsplitsing van het toegekende bedrag buiten RVOHR-zones

Opsplitsing van het aantal premies binnen RVOHR-zones

Opsplitsing van het toegekende bedrag binnen RVOHR-zones

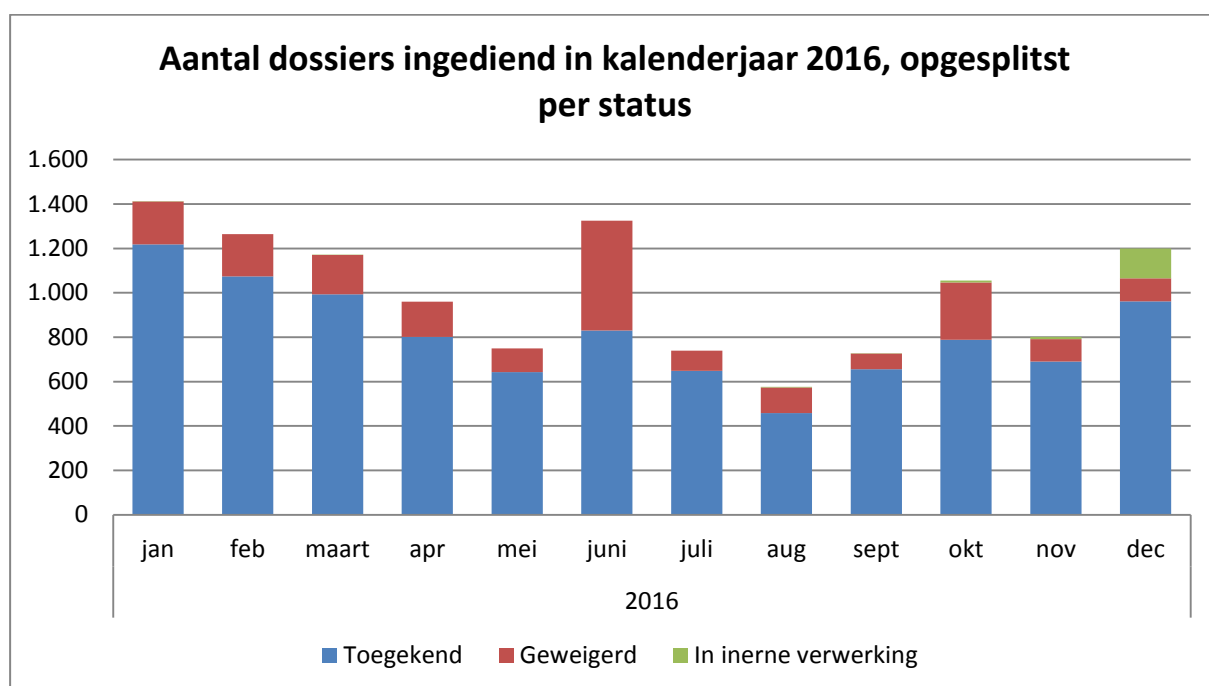

DEEL II: ANALYSE VAN HET AANTAL INGEDIENDE DOSSIERS VOOR 2016 EN VAN HET ADMINISTRATIEVE BEHEER VAN DE PREMIESTELSEL

1. ANALYSE VAN DE INDIENINGSGRAAD

De indieningsgraad is het aantal ingediende dossiers per maand (9.762 goedgekeurde tegen 2.062 geweigerde dossiers op jaarbasis). Dit cijfer geeft een kijk op de globale activiteit van de aanvragers door het jaar.

Figuur 18 - Aantal ingediende dossiers in kalenderjaar 2016, opgesplitst per status

Het aantal dossiers per maand bleef in 2016 relatief stabiel. De dossiers in behandeling zijn alle dossiers die nog niet afgesloten zijn op 01/03/2017¹⁸. Januari behoort tot de maanden met het grootste volume, met in totaal 1.413 ingediende premieaanvragen, terwijl de indieningsgraad in juli en augustus vrij laag is. De vrij hoge indieningsgraad over de eerste drie maanden van het jaar kan op twee manieren verklaard worden:

- tot 28/02/2016 was ook een overgangsstelsel van kracht. Er konden premieaanvragen ingediend worden die in 2016 waren geschrapt en waarvan de factuurdatum uiterlijk 29 februari 2016 was;
- de aanvragers hadden tijd tot 30/04/2016 om dossiers op stelsel 2015 in te dienen met een restfactuur van 4 maanden eerder.

¹⁸ Datum waarop de gegevensverzameling werd afgesloten voor de redactie van dit rapport.

1.1. Veel premies werden geweigerd om slechts één betaling uit te voeren voor de aanvrager.

Wanneer een premie geweigerd wordt, kunnen er één of meer redenen zijn voor die afwijzing. De aanvrager krijgt dan een brief toegestuurd met uitleg over alle redenen.

In sommige gevallen kan de premie ook geweigerd worden zonder echte reden: het betreft hier geen echte weigeringen. Het premiebedrag werd aan een andere toegekende premie toegevoegd, op verzoek van de aanvrager of voor het verwerkingsgemak; in dat geval wordt geen weigeringsbrief naar de aanvrager gestuurd.

Het gaat hier meer bepaald om een aantal dossiers die in juni werden ingediend. In plaats van het toegekende bedrag naar zowat 400 dossiers te sturen (een bedrag van 100 tot 700 euro), werd de totaliteit op twee afzonderlijke dossiers gestort. De overige werden dus "geweigerd" zonder specifieke reden. Vanaf 2017 zal dit type dossiers in vergelijkbare gevallen niet geweigerd worden maar aanvaard met een bedrag van 0 euro.

Van de 2.062 geweigerde premieaanvragen waren er ongeveer 700 zonder reden tot weigering.

1.2. Andere werden geweigerd als gevolg van de vereenvoudiging van het stelsel 2016...

Begin 2016 werden heel wat dossiers met veel haast ingediend en vervolgens geweigerd wegens ontbrekende technische of administratieve informatie.

...of om redenen van termijnen

De volgende tabel toont de belangrijkste redenen om premies te weigeren (met een reden), en dit voor 1332 van de 2.062 geweigerde premies in 2016. Meer dan een derde betreft de niet-tijdige (binnen 2 maanden) ontvangst van de opgevraagde aanvullende documenten; 25% betreft de weigering wegens indiening buiten de termijn van het premieaanvraagdossier.

Tabel 29 - Belangrijkste redenen voor weigering van premies in 2016

Reden van weigering	Aantal geweigerde premies
Aanvullende informatie niet binnen de vereiste termijn ontvangen.	446
Premieaanvraag niet ingediend binnen de termijn van vier maanden vanaf factuurdatum.	348
Premieaanvraag voor minder dan € 50, het minimumbedrag voor de energiepremies.	326
Aankoopfactuur voor energiezuinig huishoudtoestel werd uitgegeven in 2016 (terwijl de premie voor aankoop van huishoudtoestellen niet meer beschikbaar is in 2016).	115
Gebouwwitbreidingen komen niet in aanmerking voor energiepremies.	29

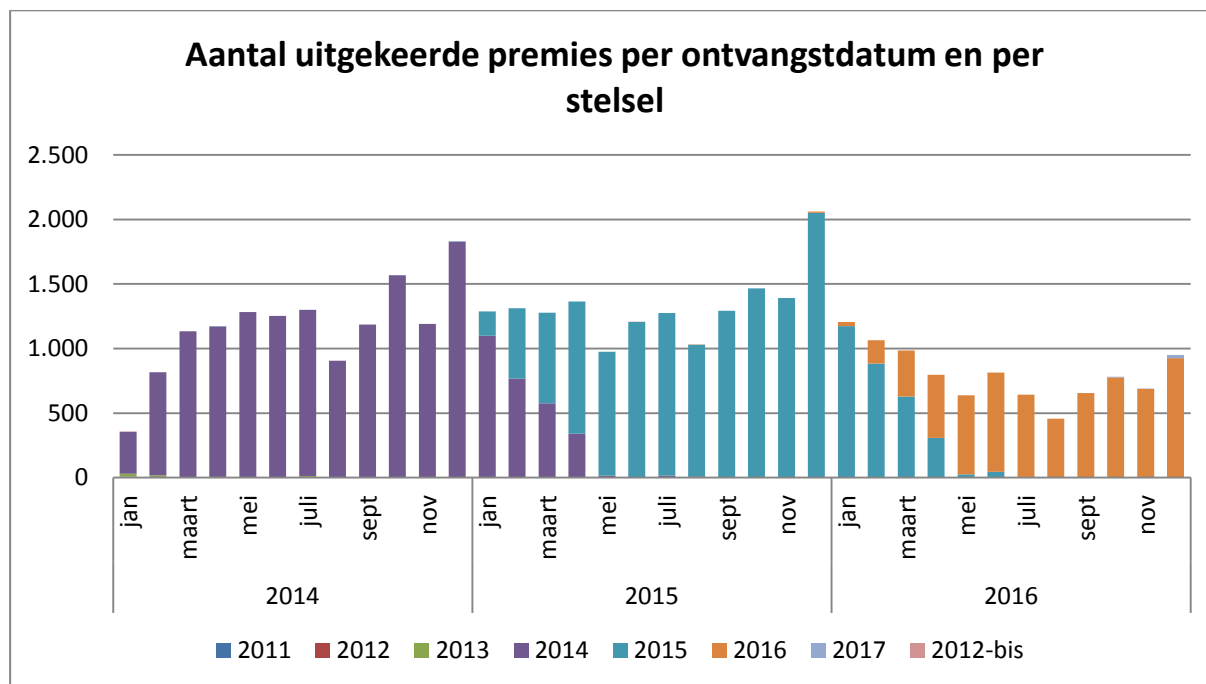

2. HET JAAR 2016 – EEN RELATIEF STABIELE INDIENINGSGRAAD

In 2014 en 2015 zagen we in december een stevige piek in het aantal ingediende aanvragen, duidelijk om nog een aanvraag in te dienen tegen het eind van een stelseljaar. Het jaar 2016 blijft stabiel, hoewel er een veel lagere indieningsgraad was dan de jaren ervoor.

Figuur 19 - Aantal uitgekeerde premies per ontvangstdatum en per stelsel

Het is echter niet mogelijk om louter op basis van de vorige grafiek conclusies te trekken over het indienen van dossiers. Als gevolg van de vereenvoudiging van het premiestelsel is het namelijk interessant de vergelijking van de toegekende dossiers te maken door de premies die in 2016 blijven bestaan te scheiden van de premies die verdwijnen. Zo kan men dezelfde types gegevens met elkaar vergelijken.

Tabel 30 - Gedetailleerde vergelijking van de premies van 2016 met die van 2014 en 2015

	2014	2015	2016
Premies die in 2016 blijven bestaan	11.223	11.221	10.628
Andere premies	5.513	7.078	1.366
Totaal	16.736	18.299	11.994

Met hun verdwijning ondergingen de premies die niet meer tot het stelsel 2016 behoorden, een vermindering met 80% tussen 2015 en 2016. Voor de premies die wel bleven bestaan in het stelsel 2016, bedroeg die daling slechts 5%. Dit cijfer van **5%** toont een zekere stabiliteit in het stelsel. Van 2015 naar 2016 is het aantal toegekende premies met 34% gedaald. Het zijn vooral de premies F en

C2 die het verschil maken door hun opheffing in 2016. Zij vormen 90% van het aantal geschrapte premies.

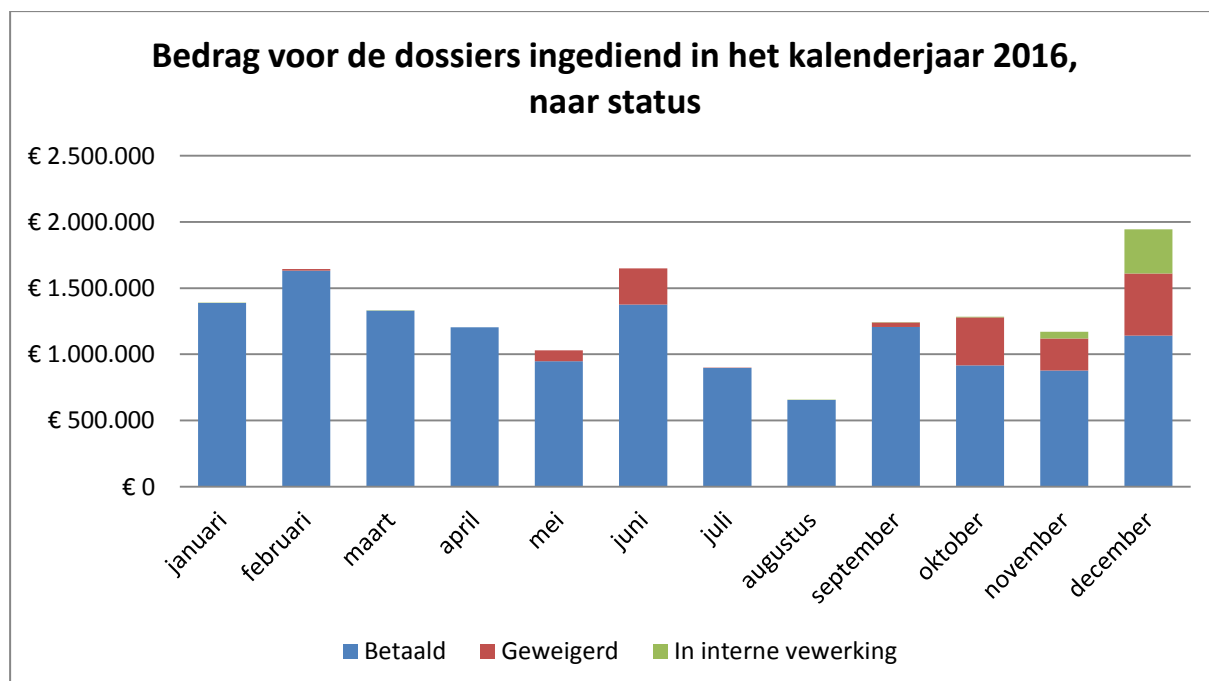
Tabel 31 - Gedetailleerde vergelijking van de premies die in 2016 bleven bestaan tegenover 2014 en 2015

Premies die in 2016 bleven bestaan	2014	2015	2016
A1 – energieaudit	50	55	42
B1 – dakisolatie	1884	1770	1732
B2 – muurisolatie	1021	878	829
B3 – vloerisolatie	341	277	305
B4 – superisolerende beglazing	2988	2808	2387
B8 – performante mechanische ventilatie	231	244	279
C1 – gascondensatieketel	2433	2628	2924
C3 – warmteregeling	2186	2470	2035
C4 – warmtepomp	36	30	23
C6 – verbuiging collectieve schoorsteen			39
D1 – zonneboiler	53	61	30
Totaal	11.223	11.221	10.625

Over het geheel heeft vooral de premie B4 de sterkste daling ondergaan. Dit is vermoedelijk te verklaren door de zeer sterke verlaging van de bedragen kort na de stopzetting van het stelsel van 2013.

3. HET JAAR 2016 – MAANDELIJKS GEMIDDELD ONGEVEER 1,2 MILJOEN EURO

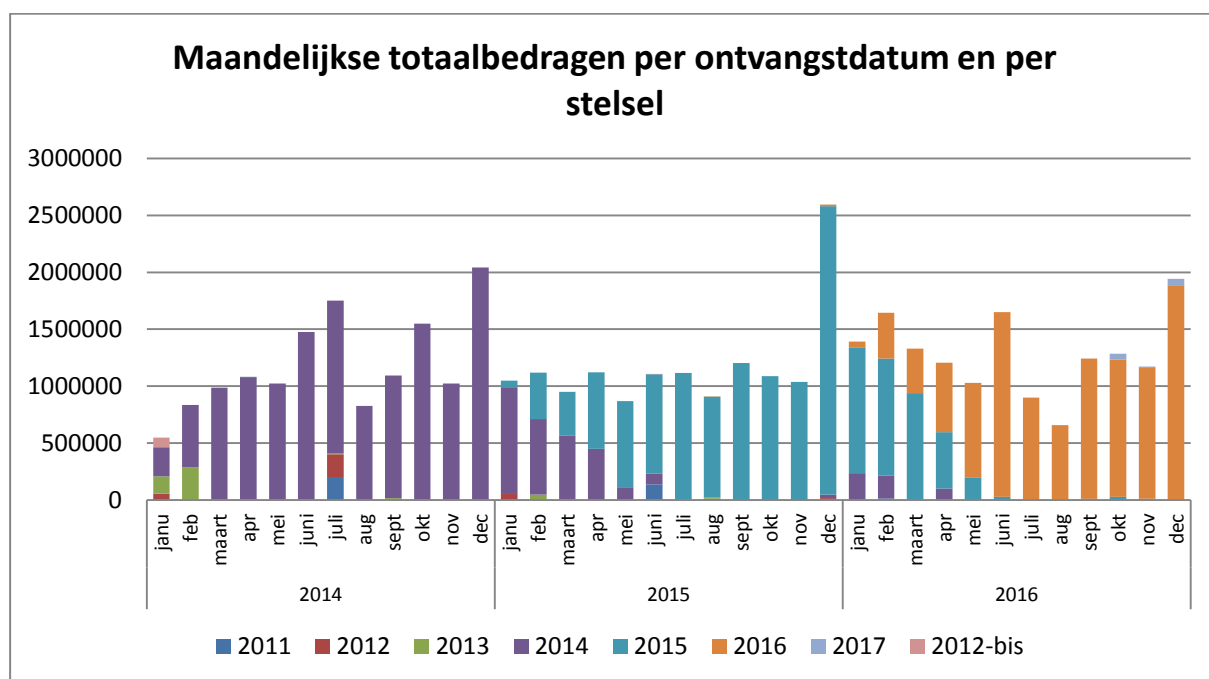
Figuur 20 - Aantal ingediende dossiers in kalenderjaar 2016, opgesplitst per status (situatie op 01/03/2017)

Als we kijken naar de bedragen van de dossiers die in 2016 werden ingediend, zien we een belangrijke piek voor de maand februari. Dit is het gevolg van de stopzetting van bepaalde premies in het stelsel 2016 waaronder belangrijke werken en bedragen (zoals de E2 – warmtekrachtkoppeling, E4 – relighting, ...). Sommige aanvragers hebben inderdaad eind 2015 of begin 2016 nog dossiers ingediend in de hoop nog op de premie te kunnen rekenen.

Figuur 21 - Maandelijks totaalbedragen per ontvangstdatum en per stelsel

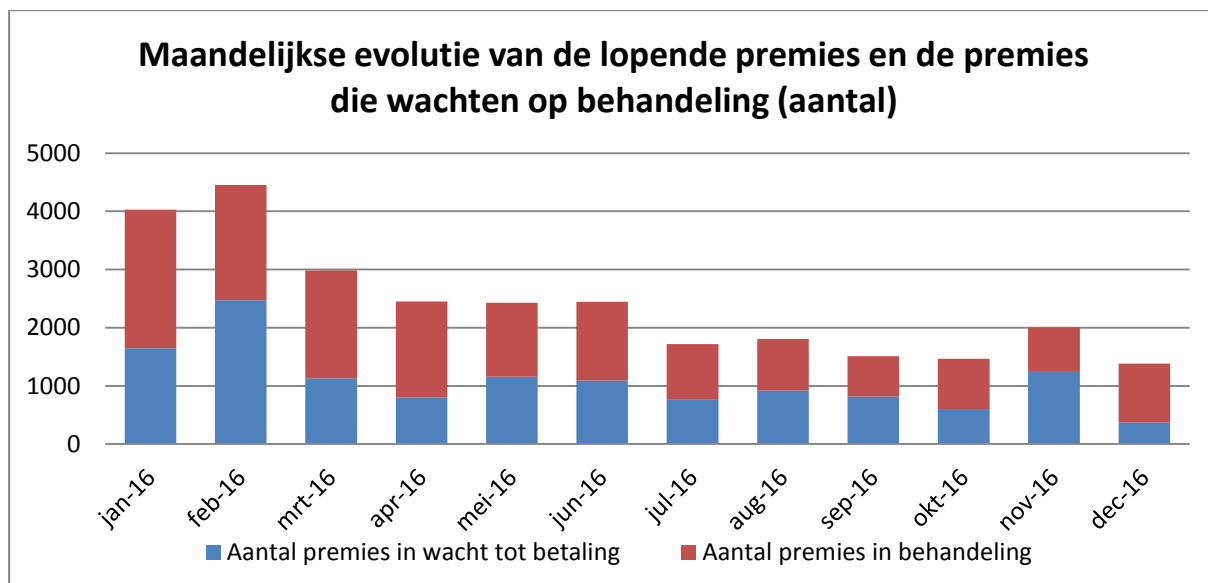
4. HET AANTAL PREMIES IN BEHANDELING EN UITBETALING DAALT.

Voor de begunstigde vormt de termijn tussen de indiening van zijn vraag en de ontvangst van het toegekende bedrag één geheel. Voor de premiebeheerder valt deze termijn in twee delen: de technisch-administratieve verwerking en de effectieve belofte/betaling. Deze splitsing is te verklaren door het feit dat de verwerking wordt uitgevoerd door twee verschillende entiteiten.

Figuur 22 - Maandelijke evolutie van de lopende premies en de premies die wachten op betaling (in aantal)

Het aantal premies in behandeling is in de loop van het jaar 2016 geleidelijk afgenomen, wat de wachttijd voor de aanvrager verkort.

5. ANALYSE VAN DE VERWERKINGSGRAAD VAN DE PREMIES

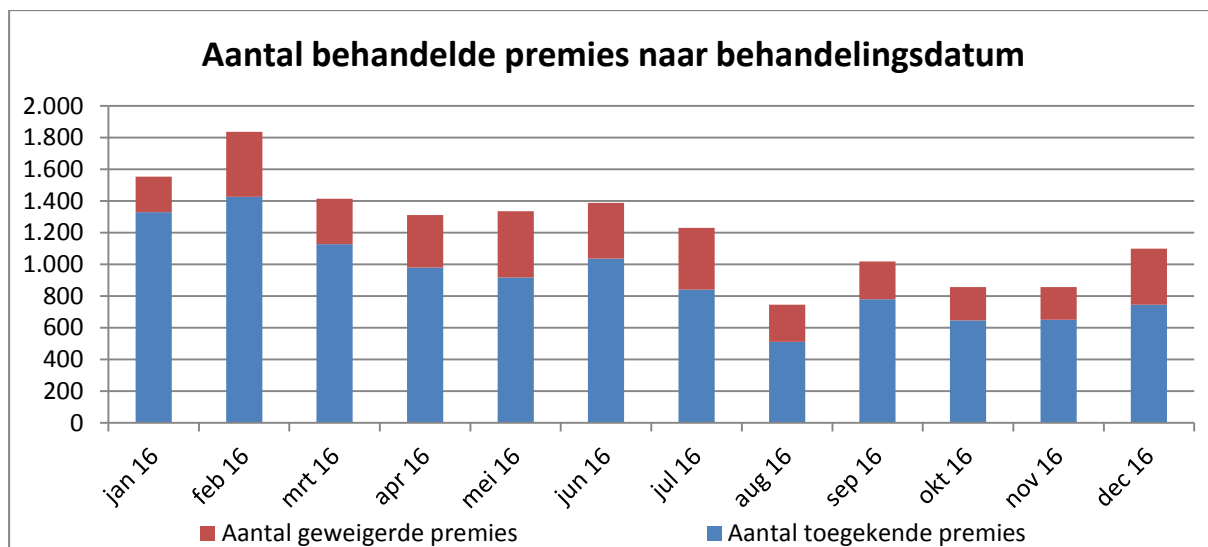
4.1 Analyse van het administratieve beheer van de maatregel in 2016

De administratieve en technische verwerking van de premies loopt continu, van 1 januari tot 31 december. De analyse van de verwerkingsprestaties voor de premies gebeurt per kalenderjaar, ongeacht het stelsel en het verwerkingsstadium voor de premies. In 2016 heeft het departement Energiepremies van Leefmilieu Brussel – de beheerder van de technisch-administratieve aspecten – in totaal 14.651 premieaanvragen verwerkt. In 2016 bereikte Leefmilieu Brussel een gemiddelde verwerkingstijd voor premieaanvragen van 1.220 aanvragen/maand. In 2015 werden in totaal 18.051 premieaanvragen verwerkt, of een gemiddelde van 1.504 aanvragen/maand.

Figuur 23 - Aantal behandelde premies per behandelingsdatum

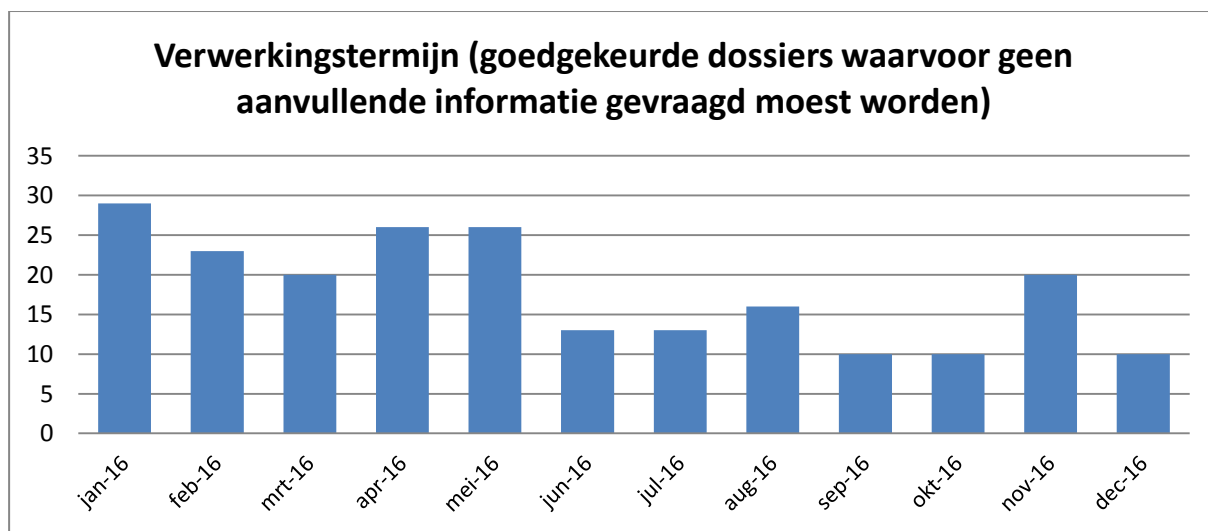

In januari, februari en maart werden de aanvragen behandeld die aan het eind van vorig jaar of begin 2015 werden ingediend. De stijging in de eerste maanden is dus niet uitzonderlijk. De rest van het jaar toont een constante verwerkingsgraad.

4.2 De behandelingstermijn daalt het hele jaar lang tot nog 10 dagen voor de volledige dossiers.

Tot de maand mei had de dienst tussen 20 en 25 dagen nodig (tussen de verzendingsdatum en de beslissingsdatum) om een volledig dossier te verwerken. Deze termijn is stelselmatig ingekort en bedroeg tegen het einde van het jaar nog een tiental dagen.

Figuur 24 - Verwerkingstermijn (goedgekeurde dossiers waarvoor geen aanvullende informatie gevraagd moest worden)

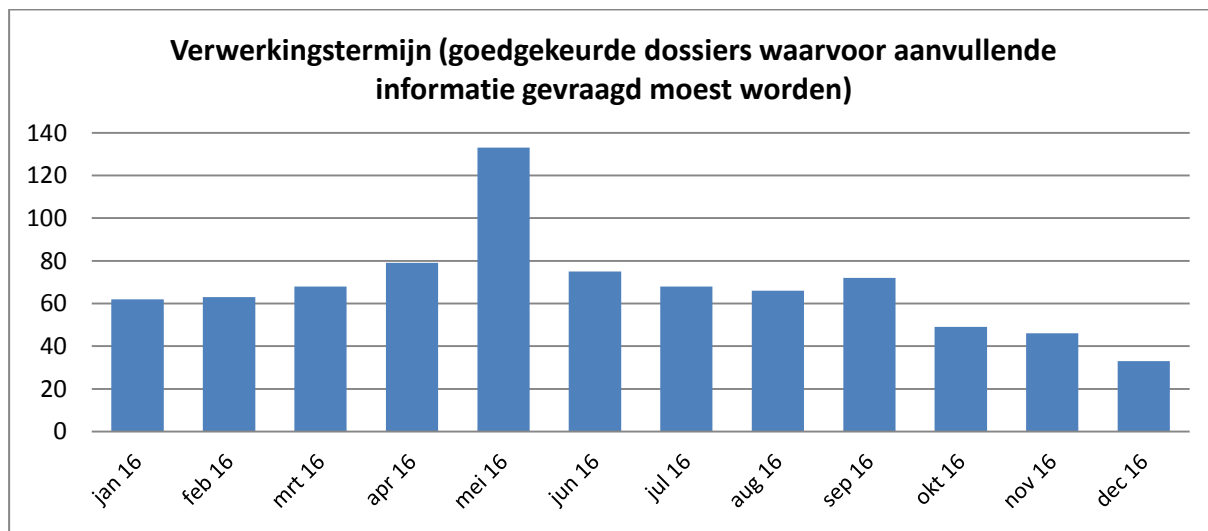
De piek van november is te verklaren door de verwerking van een dossier van meerdere ketels en regelaars waarvoor een uitgebreide analyse moest worden gemaakt die veel tijd vroeg.

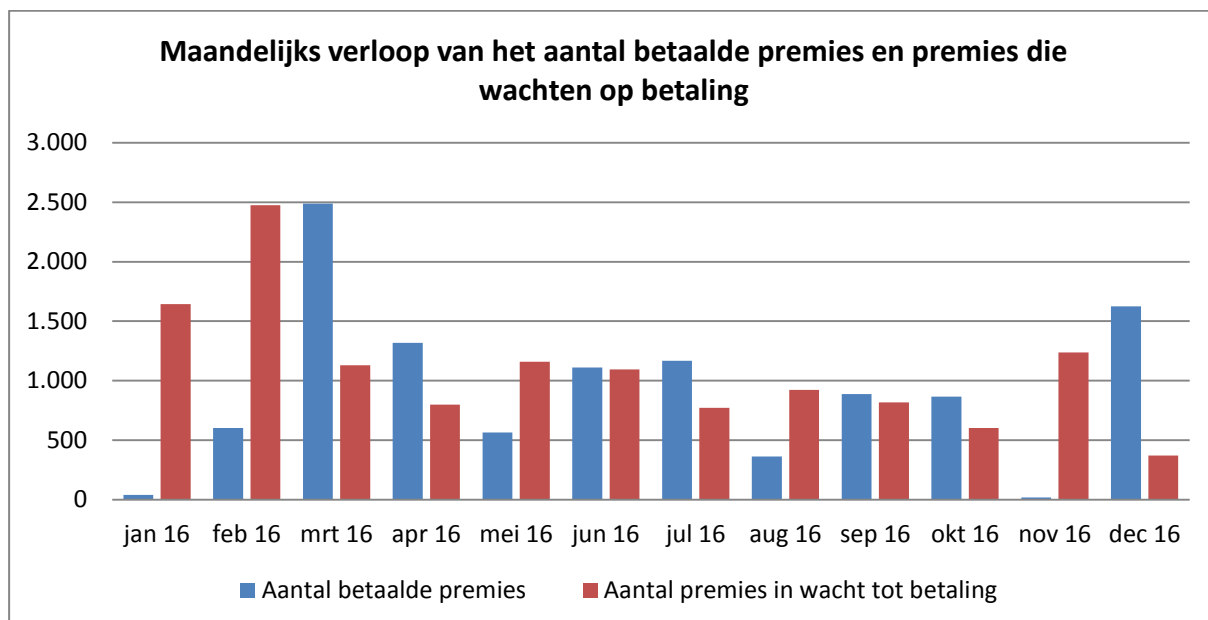
4.3 De verwerkingstermijn van dossiers waarvoor we aanvullende informatie nodig hadden, bedraagt tegen het einde van het jaar nog 30 dagen.

Figuur 25 - Verwerkingstermijn (goedgekeurde dossiers waarvoor aanvullende informatie gevraagd moest worden)

6. ANALYSE VAN DE PREMIEBETALINGSGRAAD

Figuur 26 - Maandelijks verloop van de betaling van de premies

In tegenstelling tot de vorige jaren werden premies uitbetaald vanaf januari 2016 (42). Het gaat dan vooral om premies van het stelsel 2015. Vanaf maart starten de echte uitbetalingen; de rest van het jaar blijft stabiel.

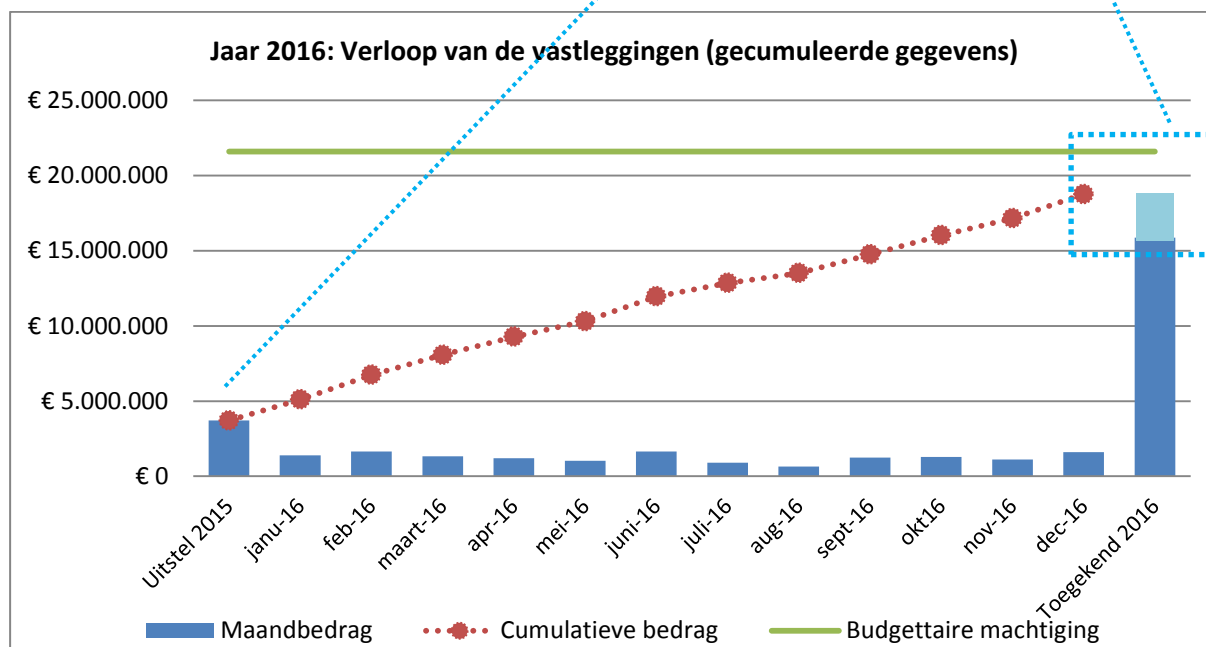
7. INSTRUMENT VOOR BEGROTINGSWAARSCHUWING

De studie van de evolutie van het geraamde gemiddelde maandelijkse bedrag is het instrument dat Leefmilieu Brussel hanteert om het risico van uitputting van het budget te evalueren. Als we in eenzelfde grafiek de beschikbare kredietmachtigingen combineren met de maandelijkse gecumuleerde bedragen over 2016, zien we dat de bedragen duidelijk lager liggen dan de beschikbare kredietmachtigingen.

In 2016 werd ongeveer 3 miljoen euro niet uitbetaald in dat jaar. Dit veroorzaakte een budgetoverdracht naar 2017 alhoewel de limiet van de kredietmachtiging niet overschreden was. Ter vergelijking: in 2014 bedroeg de budgetoverdracht vanuit 2013 zo'n 14 miljoen euro; naar 2015 kwam 8,7 miljoen over; naar 2016 was dat 1,6 miljoen euro. Er is dus een beter beheer van het risico van uitputting van het budget.

De overdracht van 2015 naar 2016 bedroeg ongeveer € 3,8 milj. Aan het einde van 2016 bedroeg de overdracht ongeveer € 3 milj..

Figuur 27 - Evolutie van het totaalbedrag van vastleggingen in 2016

8. KLACHTEN: INDIENING, BETALING, VERWERKING, AKKOORD OF AFWIJZING

In 2016 heeft het departement Energiepremies 14.651 premies behandeld. De Dienst beheer van de technieken en klachten ontving voor de jaarbegroting 292 klachten met betrekking tot afgesloten dossiers. Dit aantal ligt ruim 10% lager dan in 2015. Dat cijfer moet echter genuanceerd worden omdat er ook minder premieaanvragen werden ingediend. Proportioneel werden er in 2016 zelfs meer klachten ingediend dan in 2015.

De belangrijkste redenen waarom klacht werd ingediend:

- Betwisting van de beslissing tot afwijzing van de premieaanvraag
- Betwisting van het toegekende bedrag

194 van de 292 klachten (66%) hebben geleid tot heropening van het dossier ten gunste van de aanvrager. De overige klachten werden verworpen, vooral om de volgende redenen:

1. De premieaanvraag werd te laat ingediend of de gevraagde aanvullingen werden niet tijdig toegestuurd (57%);
2. Er werd niet voldaan aan de technische voorwaarden voor toekenning van de premie (15%);
3. De klacht werd te laat ingediend, d.w.z. buiten de termijn van 1 maand na de verzending van de beslissing (13%).

De 194 heropeningen van premiedossiers zijn te verdelen over overwegend 4 motivaties:

1. De vraag was niet buiten de termijn, of de aanvullingen werden wel degelijk ontvangen (29%);
2. De aannemer of de aanvrager had de aanvraag niet goed ingevuld zodat er geen correcte analyse mogelijk was bij de indiening van de aanvraag. Een correctie, toegevoegd aan de klacht, maakte een rechtzetting van de initiële beslissing mogelijk (22%);
3. Er werd een fout gemaakt tijdens de behandeling van het dossier (fout bij de berekening van het bedrag, bestaande bijlage waarmee geen rekening was gehouden, enz.) (19%);
4. Er is voldaan aan de technische voorwaarden tijdens de analyse van de klacht (13%).

9. ADMINISTRATIEF BEHEER VAN DE DIENST INFO-LEEFMILIEU

De Dienst Info-Leefmilieu is open van maandag tot vrijdag, telkens van 9 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 17 uur. De dienst is bereikbaar:

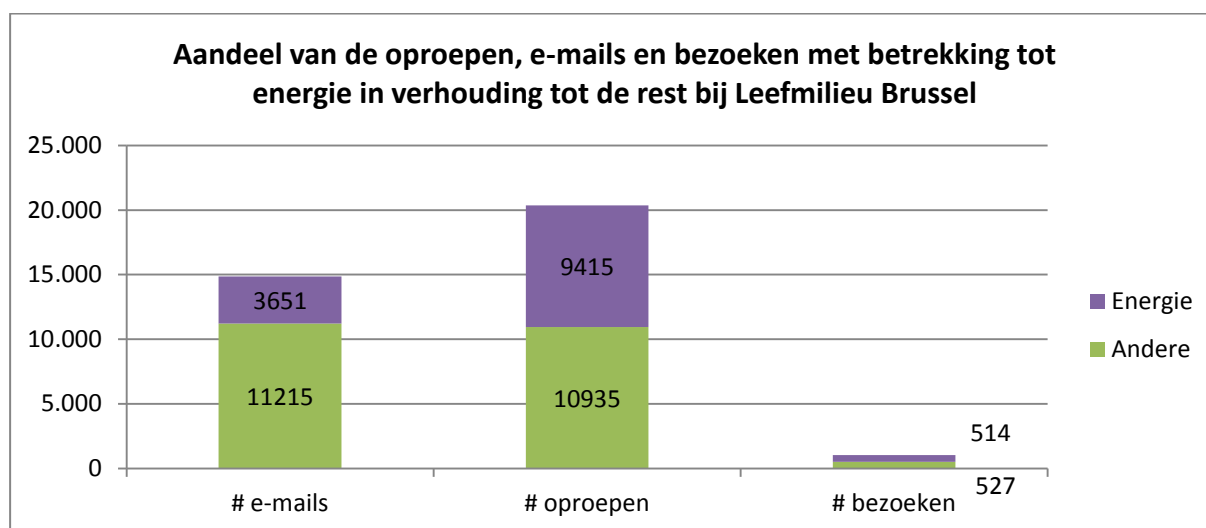
- Telefonisch: 02/775.75.75 of via fax: 02/775.76.21
- Via e-mail: info@leefmilieubrussel.be
- Ter plaatse: onthaalbalie van de dienst Info-Leefmilieu.

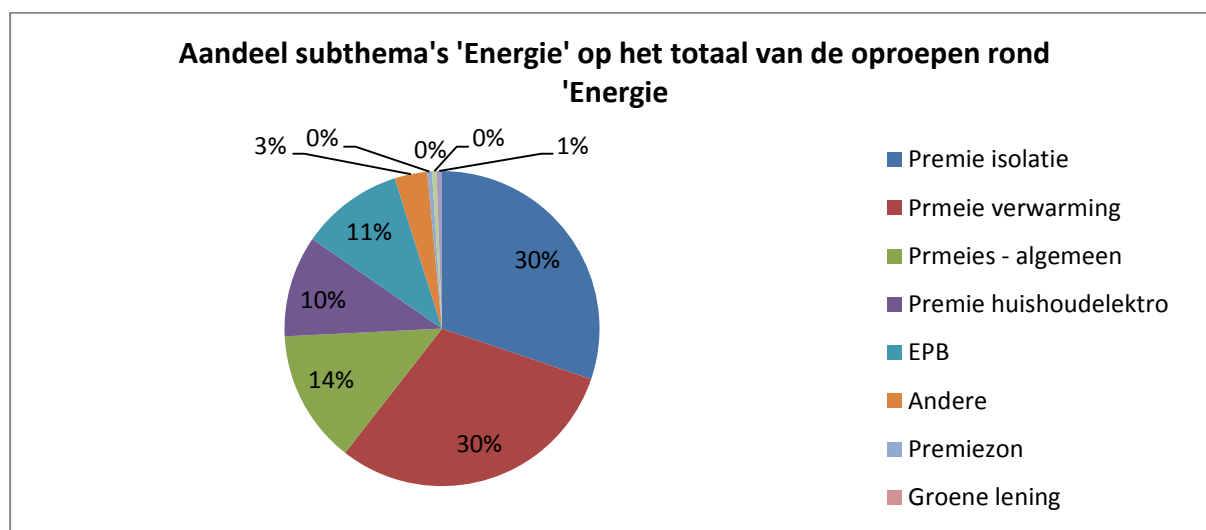
In 2016 kreeg de dienst Info-Leefmilieu in totaal 14.866 e-mails, 20.350 telefonische oproepen en 1.041 bezoeken te verwerken. 9.415 telefoontjes (ongeveer 45% van alle oproepen) hadden betrekking op het thema Energie. Meer dan 85% hiervan had te maken met de Energiepremies. In 90% van de gevallen verliep het gesprek in het Frans. In 80% van de gevallen kwam de oproep van particulieren; in 13% van ondernemingen en voor het overige van besturen, scholen en andere. Wat de bezoeken aangaat: 478 hadden betrekking op premiedossiers (137 lopende premiedossiers, 341 premiedossiers in voorbereiding).

Figuur 28 - Aandeel van de oproepen, e-mails en bezoeken met betrekking tot energie in verhouding tot de rest bij Leefmilieu Brussel in 2016

Telefonische oproepen blijven het meest frequent gebruikte middel om te communiceren met de dienst Info-Leefmilieu. Als we de aandelen van de subthema's van de Divisie Energie bekijken, blijven de Energiepremies een terugkerend thema (met ongeveer 90% van alle oproepen).

Figuur 29 - Aandeel subthema's 'Energie' op het totaal van de oproepen rond 'Energie' in 2016

DEEL III: VERGELIJKING VAN DE STELSELJAREN

1. EVOLUTIE VAN HET BUDGET EN VAN DE BEDRAGEN IN 2016 (VERGELIJKING OVER DE STELSELJAREN 2015-2016)

Tabel 32 - Vergelijking over de stelseljaren 2015 en 2016 in aantallen en bedragen van de toegekende premies

Type premie		2015			2016		
		Aantal	Bedrag	Gemiddeld bedrag	Aantal	Bedrag	Gemiddeld bedrag
A1	Energieaudit en energiestudie	39	€ 118.139	€ 3.029	27	€ 73.874	€ 2.736
A2	Haalbaarheidsstudie	6	€ 17.163	€ 2.860	-	-	-
A4	Energieboekhouding	6	€ 47.549	€ 7.925	-	-	-
A5	Blower Door test	45	€ 31.002	€ 689	-	-	-
B1	Dakisolatie	1.494	€ 3.131.388	€ 2.096	1.357	€ 3.357.205	€ 2.474
B10	Passiefgebouw / Lage-energiegebouw	32	€ 714.824	€ 22.338	-	-	-
B2	Muurisolatie	734	€ 3.148.504	€ 4.290	657	€ 3.113.009	€ 4.738
B3	Vloerisolatie	245	€ 353.388	€ 1.442	236	€ 369.534	€ 1.566
B4	Plaatsing van isolerende beglazing	2.487	€ 1.713.188	€ 689	1.783	€ 688.411	€ 386
B5	Groendak	81	€ 116.854	€ 1.443	-	-	-
B7	Buitenzonwering	192	€ 82.633	€ 430	-	-	-
B8	Gecontroleerde mechanische ventilatie	227	€ 357.534	€ 1.575	211	€ 783.535	€ 3.713
C1	Condensatieketel	2.258	€ 1.569.036	€ 695	2.034	€ 2.615.422	€ 1.286
C1-B	Renovatie van de verwarmingsinstallatie	2	€ 7.564	€ 3.782	-	-	-
C2	Doorstroomgasboiler	1 222	€ 465.310	€ 381	-	-	-
C2_16	Energiezuinige gasconvectoren	-	-	-	0	€ 0	€ 0
C3	Temperatuurregeling	2.141	€ 387.043	€ 181	1.040	€ 441.493	€ 425
C4	Warmtepomp – Verwarming (2016)	21	€ 68.826	€ 3.277	7	€ 33.598	€ 4.800
C5	Warmtepomp – SWW	-	-	-	9	€ 12.754	€ 1.417
C6	Verbuizing collectieve schoorsteen	-	-	-	21	€ 83.921	€ 3.996
D1	Zonneboiler	44	€ 245.143	€ 5.571	19	€ 118.439	€ 6.234
D2	Fotovoltaïsche zonnepanelen	10	€ 39.054	€ 3.905	-	-	-
D3	Hernieuwbare energiebronnen	1	€ 94.480	€ 94.480	-	-	-
E1	Warmtenetwerk	1	€ 157.049	€ 157.049	-	-	-
E2	Installatie voor warmtekrachtkoppeling	18	€ 713.082	€ 39.616	-	-	-
E4	Verlichtingsinstallaties	29	€ 289.845	€ 9.995	-	-	-
E5	Frequentieregelaar	99	€ 22.065	€ 223	-	-	-
E6	Alle overige apparaten	2	€ 58.202	€ 29.101	-	-	-
F	Energiezuinige huishoudtoestellen	4.738	€ 1.054.817	€ 223	-	-	-
		16.174	€ 15.003.683		7.402	€ 11.691.694	

Deze cijfers zijn een momentopname van de toestand op 01/03/2016.

Vaststellingen:

- Een vergelijking van de stelsel jaren 2015 en 2016 leert dat de cijfers relatief stabiel gebleven zijn, weliswaar met een lichte vermindering. De premiebedragen zijn identiek gebleven: voor de aanvragers is er nauwelijks iets veranderd.
- De belangrijke verminderingen van sommige premiebedragen die werden toegepast vanaf het stelsel 2014, laten zich in 2015 en 2016 nog voelen. Het aantal premieaanvragen voor isolatie en meer in het bijzonder B4 - beglazing is effectief verminderd van stelsel 2015 naar 2016. Op het niveau van de bedragen laat dit verschil zich minder voelen. Een mogelijke uitleg is dat aanvragers minder geneigd zijn een beroep te doen op deze premie omdat het bedrag per m² eerder klein is.
- Premie C1 is stabiel gebleven wat het aantal toegekende premies betreft, maar kende een zeer forse verhoging wat de bedragen aangaat. Dit heeft meer bepaald te maken met de invoering van de "bonus voor verbuizing" die in 66% van de gevallen wordt aangevraagd en die 76% van het totale bedrag vertegenwoordigt.
- Premie C3 vermindert sterk wat aantallen betreft, terwijl het gemiddelde bedrag hiervan ruim dubbel zo hoog ligt als in 2015. Dit kan worden verklaard door het feit dat premie C3 in 2016 niet meer wordt beschouwd als een bonus bij premie C1: hij wordt niet langer automatisch toegevoegd maar moet door de aanvrager aangevraagd worden. Bovendien geldt voor de premie een minimumbedrag van € 50, terwijl dit in de klassieke dossiers van de gezinnen niet altijd het geval is. Vele ervan worden daarom afgewezen.
- Premie D1 (die C7 heet in het stelsel 2016) telt eveneens een veel kleiner aantal toegekende premies. Een verstrenging van de technische voorwaarden voor de toekenning van de premie kan een uitleg zijn.

DEEL IV: ANALYSE VAN DE ENERGIEBESPARINGEN DIE SINDS 2012 WERDEN INGEZET DANKZIJ DE ENERGIEPREMIES

1. METHODOLOGIE

De berekeningsmethode voor de energiebesparingen die werden gerealiseerd dankzij de Energiepremies, houdt rekening met de meeste verschillende soorten premies sinds hun oprichting in 2004. Deze methode vertrekt vanuit de gegevens die in de databank van de Energiepremies werden ingevoerd, maar steunt voorts ook op een aantal veronderstellingen. Hierna volgt een (onvolledige) lijst van variabelen waarvoor een hypothetische waarde gekozen moest worden:

- De thermische-transmissiecoëfficiënt (U) vóór de werken of de installatie;
- De gemiddelde temperaturen in een gebouw en erbuiten tijdens het stookseizoen;
- De verwarmingsduur tijdens het stookseizoen;
- Het globale rendement van een verwarmingsinstallatie;
- Het standaardverbruik en de gemiddelde oppervlakte van een woongelegenhed;
- ...

De energiebesparing wordt in het algemeen berekend door het energieverbruik vóór de werken/installatie te verminderen met het energieverbruik na de werken/installatie. Deze besparing, uitgedrukt in GWh, werd berekend volgens type premie en per jaar. Ze kan ook worden vertaald als verminderde uitstoot van broeikasgassen, als men aanneemt dat alle emissies CO₂ zijn en dat elke bespaarde GWh energie overeenstemt met een besparing van 215 ton CO₂.

Het is ook interessant de besparing op de volledige levensduur van de gebruikte technologie te berekenen. Deze levensduur werd geraamd voor elk type premie en reikt van 10 (premie thermische regulatie) tot 30 jaar (isolatiepremies). Op basis van dit resultaat verkrijgen we de hoeveelheid bespaarde energie per euro per gestorte premie.

Voor de meeste types van premies beschikken we pas vanaf 2012 over nauwkeurig becijferde gegevens. Vanaf 2012 werden de technische gegevens immers ingevoerd door Leefmilieu Brussel. Vroeger werd de maatregel van de Energiepremies namelijk begeleid door SIBELGA (2004-2011). Dankzij deze gegevens zullen we de energiebesparingen kunnen berekenen. Gezien de afwezigheid van gegevens buiten het aantal toegekende premies voor de periode 2004-2011, hanteren we als hypothese dat de besparing vanwege elk van de soorten premies van die jaren overeenkomt met de gemiddelde besparing per premie voor de jaren 2012 tot 2016, vermenigvuldigd met het aantal premies van de jaren 2004 tot 2011.

2. ENERGIEBESPARING (GWH) PER JAAR EN PER PREMIETYPE

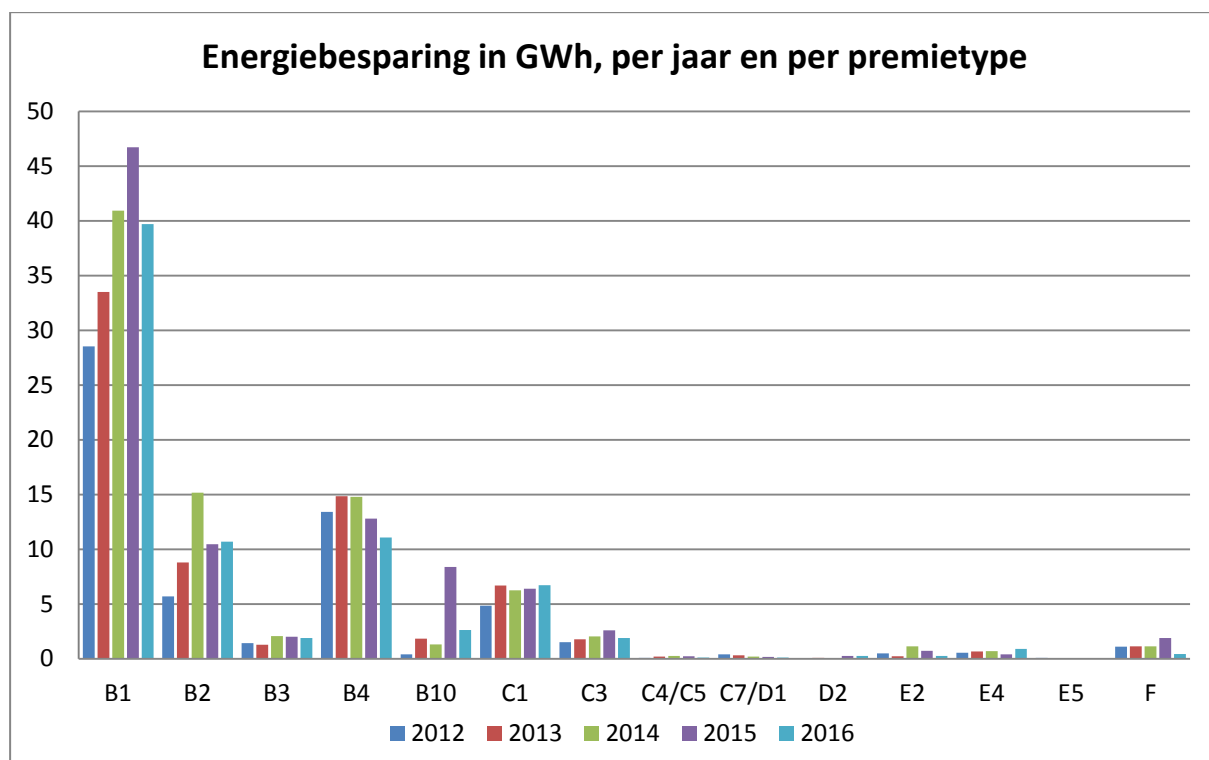
Tabel 33 – Energiebesparing in GWh, per jaar en per premietype

	2012	2013	2014	2015	2016
B1 – Dakisolatie	28,53	33,49	40,92	46,73	39,70
B2 – Muurisolatie	5,70	8,79	15,18	10,46	10,68
B3 – Vloerisolatie	1,43	1,27	2,06	2,01	1,90
B4 – Superisolerende beglazing	13,41	14,85	14,78	12,80	11,07
B10 - Passief of lage-energie	0,41	1,83	1,31	8,38	2,63
C1 - Condensatieketel	4,85	6,68	6,25	6,39	6,73
C3 - Warmteregulatie	1,53	1,77	2,02	2,60	1,91
C4/C5 - Warmtepomp	0,09	0,21	0,26	0,22	0,11
C7/D1 - Zonneboiler	0,39	0,31	0,20	0,17	0,10
D2 – Fotovoltaïsche zonnepanelen	0,04	0,08	0,05	0,27	0,26
E2 - Warmtekrachtkoppeling	0,49	0,23	1,14	0,73	0,26
E4 - Relighting	0,55	0,66	0,70	0,41	0,88
E5 - Frequentieregelaar	0,09	0,02	0,02	0,03	0,01
F – Efficiënte huishoudtoestellen	1,10	1,12	1,12	1,88	0,42
Totaal	58,59	71,32	86,01	93,05	76,63

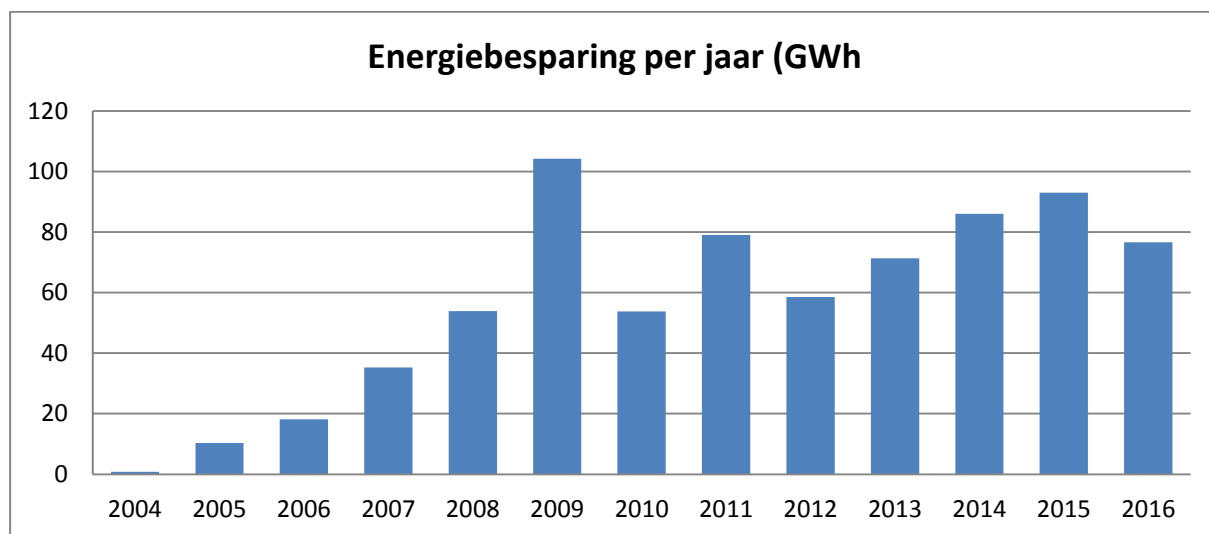
Deze tabel toont de energiebesparing voor het jaar waarin de premie werd uitbetaald. Deze besparing wordt uiteraard gecumuleerd over de levensduur van de investering (cf. hoofdstuk 3 en 4).

Het totale Brusselse energieverbruik bedroeg 21.841 GWh in 2012 en 22.313 GWh in 2013 (zonder niet-energiegebruik). De gebouwen (tertiair en residentieel) eisen meer dan 70% van dit verbruik op, of ongeveer 16.667 GWh. Een gemiddeld Brussels gezin verbruikt ongeveer 15.300 kWh. Dankzij de Energiepremies wordt jaarlijks het verbruik van ongeveer 5.000 Brusselse gezinnen uitgespaard.

Figuur 30 - Energiebesparing in GWh, per jaar en per premietype

De energiebesparing is elk jaar min of meer in verhouding tot het budget dat hiervoor werd uitgegeven in dat jaar. Dit verklaart de vermindering van de energiebesparingen in 2016. De isolatiepremies hebben een aanzienlijke impact op het totaal, net zoals de verwarmingsketelpremie.

Figuur 31 - Energiebesparing per jaar (GWh) sinds 2004, alle premies samen

Tussen 2004 en 2008 is het aantal gesubsidieerde premie categorieën van 2 naar 14 premies gestegen. De evolutie van de energiebesparing loopt dus proportioneel met deze verhoging. Het jaar 2009 blijft echter het belangrijkste, met een recordaantal fotovoltaïsche installaties.

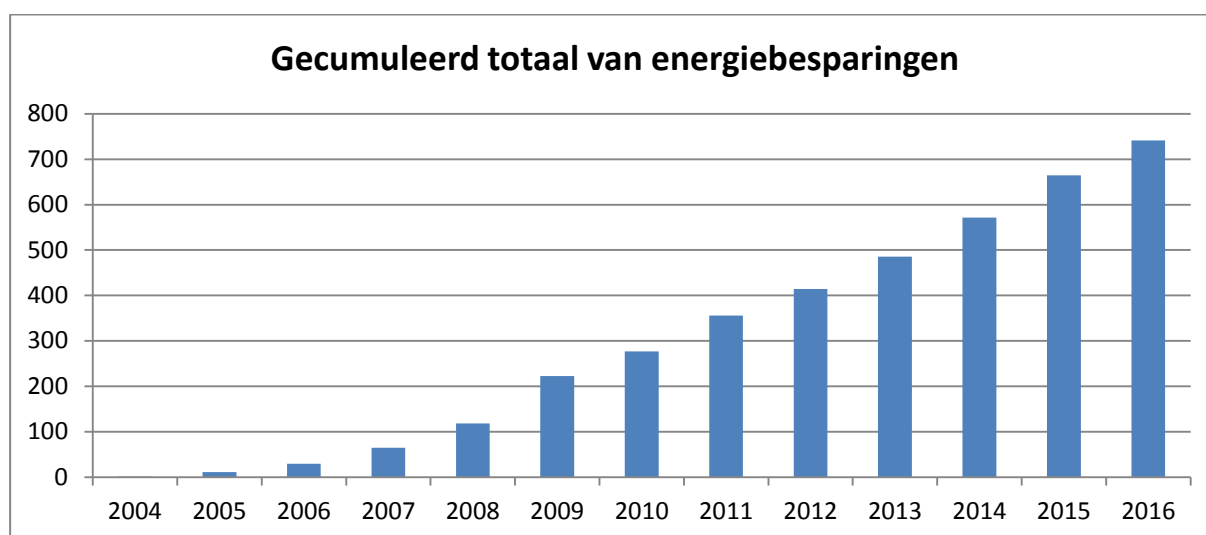

3. GECUMULEERDE JAARLIJKSE ENERGIEBESPARING

De investeringen die gekoppeld zijn aan de premies die in 2004 werden uitgekeerd laten de opbrengst in termen van energiebesparingen voortduren tot in 2016. Op die manier bedraagt de totale som van de gecumuleerde energiebesparingen sinds 2004 nu al 3,9 TWh.

Van 2004 tot 2016 stijgt de jaarlijkse energiebesparing continu tot een totaal van 741,23 GWh, wat overeenkomt met een vermindering van de CO₂-uitstoot met 159,31 kiloton over deze periode. Wanneer we deze energiebesparing vergelijken met het uiteindelijke totale energieverbruik in het BHG (BISA 2013), hebben de energiepremies in 2016 geleid tot een energiebesparing van **3,3%**.

Figuur 32 - Gecumuleerd totaal van energiebesparingen sinds 2004 in GWh

4. GECUMULEERDE ENERGIEBESPARING OVER DE LEVENSDUUR VAN DE TECHNOLOGIEËN

Elke gebruikte technologie heeft een bepaalde levensduur. Zo zal dakisolatie die vandaag geplaatst wordt, gedurende meerdere tientallen jaren een bepaalde hoeveelheid energie blijven besparen. De volgende tabel bevat de hypothesen die hiervoor per technologie worden gehanteerd.

Tabel 34 - Hypotheses voor energiebesparing per technologie

Technologie (type premie)	Levensduur (jaren)
B1 – Dakisolatie	30
B2 – Muurisolatie	30
B3 – Vloerisolatie	30
B4 – Plaatsing van isolerende beglazing	30
B10 – Passief en lage-energiegebouw	30
C1 – Condensatieketel	15
C3 – Warmteregulatie	10
C4/C5 – Warmtepomp	15
C7/D – Zonneboiler	20
D2 – Fotovoltaïsche panelen	25
E2 – Warmtekrachtinstallatie	10
E4 – Lichtinstallatie	20
E5 – Frequentieregelaar	10
F – Energiezuinige huishoudapparatuur	15

Na berekening levert dit ons een totale waarde op van 19,71 TWh aan besparingen over de totale levensduur van elke technologie die tussen 2004 en 2016 werd geïnstalleerd. Aangezien er tot het jaar 2016 een totale besparing van 3,9 TWh werd gerealiseerd, blijft er nog een besparing van 15,8 TWh over de komende jaren.

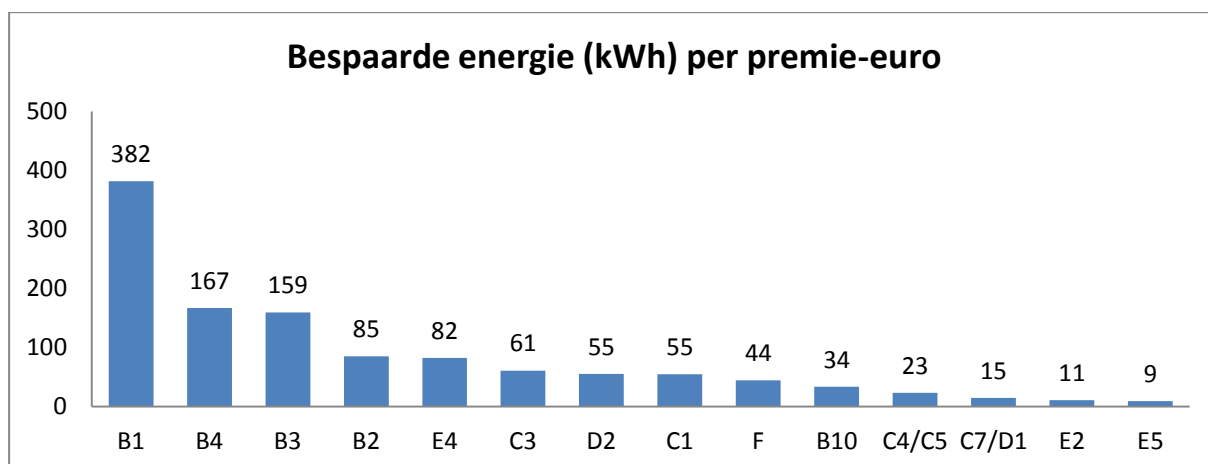
5. CO₂-BESPARING

Vervolgens kan men dezelfde oefening maken voor de massa koolstofdioxide die jaarlijks werd en wordt vermeden, gecumuleerd en over de levensduur van de diverse technologieën. Zo verkrijgt men een besparing van 16,47 kt CO₂ voor 2016. De optelling van deze besparing sinds 2004 levert 159,31 kt (niet-uitgestoten) CO₂ op. Rekening houdend met de levensduur van elke technologie komt men tot een besparing van 4,24 Mt CO₂ die niet in de atmosfeer werd gejaagd.

6. ENERGIEBESPARING IN VERHOUDING TOT HET UITGEKEERDE PREMIEBEDRAG

De uitgekeerde premiebedragen dragen min of meer doeltreffend bij tot het terugschroeven van het energieverbruik van de gebouwen.

Figuur 33 - Bespaarde energie (kWh) per premie-euro

Deze tabel toont de bespaarde energie over de levensduur van de investering, en dit afgetekend tegen elke premie-euro.

Premie B1 (dakisolatie) blijft in termen van subsidies én in termen van energiebesparing de interessantste en nuttigste premie. Premie B4 (superisolerende beglazing) komt op de tweede plaats, al is het premiebedrag zeer klein.

CONCLUSIE: DE MOMENTEEL TOEGEPASTE OPLOSSINGEN

1. DE MAATREGEL VAN DE "ENERGIEPREMIES"

De Energiepremies zijn een echt uitstalraam van een stimulerend en duurzaam energiebeleid. Ze zijn het instrument bij uitstek voor investeringshulp die de Brusselaars aanspoort en informeert om de beste keuzes te maken bij energierenovatie van gebouwen: om minder te verbruiken én om minder te betalen. De premies leveren dus een belangrijke bijdrage opdat het Gewest zijn geïntegreerde doelstellingen "Lucht-Klimaat-Energie" voor 2020, 2030 en 2050 kan realiseren.

Zowel voor renovatie als voor nieuwbouw geldt bovendien dat deze maatregel helpt om oplossingen te kiezen die vanuit energieoogpunt performanter – soms zelfs vernieuwender – zijn dan wat de markt spontaan aanbiedt. Hij speelt in die zin ook een voortrekkersrol om de Brusselse markt voor renovatie en constructie naar een hoger niveau te tillen.

De Energiepremies werden gelanceerd in 2004. Hun bekendheid en budget zijn jaar na jaar gestegen. In 2016 ging het om een beschikbaar jaarbudget van 21,6 miljoen euro. Hiervan werd 15,9 miljoen gebruikt voor de betaling van bijna 11.000 premies.

Van 2004 tot 2011 werd deze maatregel beheerd door SIBELGA. Vandaag ligt de technische en administratieve begeleiding bij Leefmilieu Brussel.

Concreet steunt de maatregel "Energiepremies" op 3 pijlers:

- Een **uitvoeringsprogramma** dat elk jaar opnieuw de technische en financiële kenmerken van de premies bepaalt; de jaarlijkse herziening maakt het mogelijk om de beste beschikbare technologieën op de markt in te schakelen;
- Een **budgettaire machtiging** die elk jaar het beschikbare budget voor deze maatregel bepaalt;
- Een **protocol van interministerieel akkoord** dat de procedure voor premie-uitbetaling versoepelt.

Daarnaast wordt sinds 2011 een **sociale benadering** toegepast: 3 inkomenscategorieën worden in overweging genomen voor de berekening van het bedrag van de toegekende premies, terwijl de wooneenheden in de RVOHR-zone automatisch een verhoging krijgen.

2. 2016: EEN JAAR VOL VERANDERINGEN

Het programma van 2016 voor het stelsel van Energiepremies heeft rekening gehouden met de vele lessen uit het verslag 2015. Het is bewust rationeler tegenover de meest doeltreffende werkzaamheden (audit, isolatie en verwarming) maar stelt zich ook meer tegemoetkomend op tegenover ieders behoeften: nieuwe doelgroepen werden gedefinieerd en worden voortaan automatisch gekoppeld aan inkomenscategorie C (lage inkomens). Dit betreft:

- De collectiviteiten;
- De mede-eigendommen;
- De eigenaars-verhuurders.

Het premiestelsel werd gestabiliseerd over meer dan een jaar, zodat de aanvragers hun werkzaamheden beter kunnen plannen. Aanvragers die reeds aan hun werken waren begonnen voordat het nieuwe stelsel werd aangekondigd, mogen hiervoor niet gestraft worden: daarom werd een overgangsstelsel ingevoerd.

De gelijkschakeling van nieuwe doelgroepen met categorie C heeft het budget met bijna 450 k€ verhoogd. Dit bedrag volstaat duidelijk niet om de vereenvoudiging van het premiestelsel 2016 te dekken en om het beschikbare budget van 22 miljoen euro te gebruiken.

Aangezien geen aanstalten worden gemaakt om het stelsel 2017 grondig te wijzigen, dreigt deze trend van ondergebruik van het budget zich ook te herhalen.

3. DE RESULTATEN: NAAR WIE GAAN DE PREMIES, EN OM WAT TE DOEN?

Als we meer in detail naar de impact op het budget voor 2016 kijken, zien we dat de toegekende premies:

- Vooral naar de **gezinnen** zijn gegaan. Zij ontvingen bijna 9/10 van de premies, voor 61% van het totale bedrag; deze premies gingen voor 70% naar de bewoners van de panden;
- Vooral betrekking hadden op werken in **woongelegenheden**: 98% van de toegekende premies, en 86% van de bedragen;
- Bijna allemaal te maken hadden met **renovatiewerken**: meer dan 99,5% van de premies, voor ruim 94% van het totale bedrag;
- In de eerste plaats bestemd waren voor de isolering van de gebouwen (69% van de bedragen), daarna voor toevlucht tot energiezuinige systemen en apparaten (verwarming en huishouding) en tot slot energie-efficiënte investeringen.

Het systeem voor aanpassing van de premies volgens de inkomens heeft zijn rol correct gespeeld. De gezinnen met lagere inkomens genieten in het algemeen een grotere dekking van hun investering dan de andere.

De maatregel toont ook neveneffecten: de vaststelling van het grote aandeel van de eigenaars-bewoners tussen de aanvragers heeft de kwestie van de energie renovatie van te huur aangeboden woningen duidelijk op tafel gebracht en geleid tot de voorbereiding, vanaf 2012, van de technisch-juridische studie "kostprijs van het wonen" om bij een renovatie de vermindering van de energiekosten te verdelen tussen eigenaars en huurders. Sinds april 2017 is de studie klaar¹⁹ en de conclusies maken duidelijk dat bijzondere aandacht nodig is om Energiepremies te laten uitgroeien tot reële stimulansen voor eigenaars die zelf niet in hun woning wonen, om energie-efficiënte werkzaamheden uit te voeren, en daarbij verder te gaan dan gewoon conformering met de geldende normen. Een stimulans onder de vorm van een extra premie werd in 2016 uitgewerkt en zou in 2018 opnieuw onderzocht of zelfs vereenvoudigd moeten worden.

¹⁹ Realisatie van een pilootproject dat de verdeling van de terugbetaling van een energie-investering in een woning in de vorm van een dubbel plafond valideert bij 'tandems' van eigenaars en hun huurders in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

4. ALS BESLUIT: EEN MAATREGEL WAARVAN DE ONDERSTEUNENDE INSTRUMENTEN GETEST KONDEN WORDEN EN NOG STEEDS WORDEN VERBETERD, MAAR DAT MOMENTEEL BUDGETTAIR TE WEINIG GEBRUIKT WORDT.

De 3 pijlers van de maatregel werden op de proef gesteld door de vloedgolf aan premieaanvragen in 2012-2013; de schuld die eruit volgde en de toegepaste aanzuiveringsoplossingen. Hun gezamenlijke actie heeft goede resultaten opgeleverd.

In het algemeen heeft de toepassing van de maatregel onderstreept hoe belangrijk het is te beschikken over een goed informatiesysteem dat continu geëvalueerd en aangepast wordt. De creatie, in 2012, van een specifieke computertoepassing voor de verwerking van de premies heeft ruimschoots bijgedragen tot de optimalisering ervan.

Het programma voor het Energiepremiestelsel 2016 heeft rekening gehouden met de vele lessen die werden beschreven in het verslag van 2015. Het is bewust rationeler tegenover de meest doeltreffende maatregelen (audit, isolatie en verwarming) maar speelt ook beter in op ieders behoeften. Toch hebben de voorkeurbedragen voor deze doelgroepen niet het beoogde effect geogst. Op het einde van het jaar blijkt dat de beschikbare middelen ondergebruikt bleven; dit zal allicht ook in 2017 het geval zijn.

Er loopt nu een onderzoek om voor 2018 een premiestelsel voor te stellen dat in de lijn blijft van de herziening van 2016 maar dat ook een beter gebruik van de beschikbare budgettaire middelen mogelijk maakt.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering heeft op 15 september 2016 het Energiepremiestelsel 2017 goedgekeurd, met behoud van het globale budget van 22 miljoen euro.

